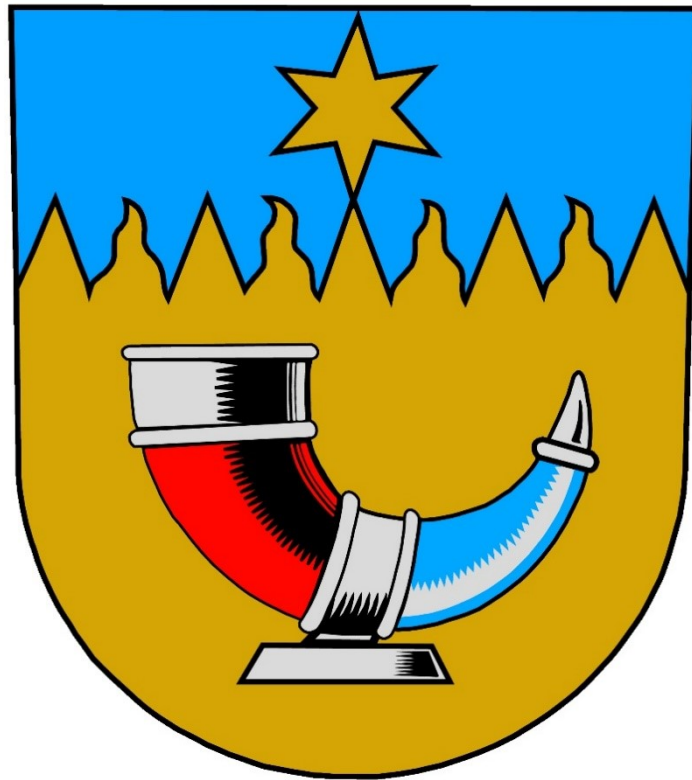

Taloussuunnitelma

2024 – 2026

Hämeenkyrön kunta

Kh 6.11.2023

Kv 13.11.2023, sisältää muutokset

Sisällys

Kunnanjohtajan katsaus	2
Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät.....	4
Väestötietoja	4
Elinkeinorakenne	7
Toimintaympäristö	7
Työllisyys.....	8
Asuntorakentaminen.....	8
Yleinen taloudellinen tilanne.....	9
Verotulot.....	10
Valtionosuudet	11
Kuntastrategia	12
Vakaa ja verraton.....	12
Hyvinvointi.....	13
Hinku ilmastonmuutostavoitteet	14
Talousarvion tavoitteet.....	14
Henkilöstö	15
Kuntakonserni.....	17
Kokonaistalouden näkökulma	21
Tuloslaskelma.....	22
Rahoituslaskelma.....	25
Suunnitelmavuodet 2025 – 2026.....	26
Talouden tasapainotus.....	28
Käyttötalous.....	29
Hallintopalvelut.....	34
Sivistyspalvelut	38
Elinympäristöpalvelut.....	53
Investoinnit	65

Asiakirja täyttää saavutettavuusdirektiivin helppokäyttöisyysvaatimukset sekä lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, 7 §.

Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2024 talousarvio on toinen hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen aiempaa selvästi pienempi talousarvio. Ensimmäinen euroiltaan aiempaa selvästi pienempi tilinpäätös valmistuu ensi keväänä. Hyvinvointialueuudistuksen erilaiset taloudelliset vaikutukset eri kuntiin alkavat tulla vähitellen esiin. Vastaavasti hyvinvointialueiden omat kuntiin kohdistuvat päätökset alkavat jo nyt konkretisoitua. Uudistusten aika ei ole nytkään ohi, vaan ensi vuonna on edessä huomattava työ vuoden 2025 alusta aloittavien työllisyysalueiden käytännön toiminnan valmistelussa.

Ensi vuoteen valmistaudutaan tilanteessa, jossa kuntatalous on verotulojen kertymän vuoksi vielä hyvässä tilanteessa ja tämä koskee myös Hämeenkyrön kuntaa ja vuodelta 2023 odotettavissa olevaa ylijäämäistä lopputulosta. Vaikka verorahoitus pieneni soteuudistuksen vuoksi 54 %, niin toimintakate pieneni 64 % ja siksi muutos ei vaikeuttanut taloustilannetta. Koska kuntien sote-menot kasvoivat vuoden 2022 aikana, valtionosuuksista leikattiin tänä syksynä kasvua vastaava osuus hyvinvointialueiden rahoitukseen. Hämeenkyrölle vähennys oli noin 10 % kun Pirkanmaan kunnissa vähennys oli 20 – 40 %. Tämä perustuu sote-menojen maltilliseen kasvuun vuonna 2022 (51 euroa/asukas) kun monissa Pirkanmaan kunnissa viimeisen vuoden kasvu oli selvästi voimakkaampaa (200 – 300 euroa/asukas).

Vuoden 2023 hyvä taloustilanne perustuu ison muutosvaiheen siirtymäkauteen ja sen päätyttyä koittaa ns. normaali arki. Sitä vahvistaa yleinen heikkenevä taloussuhdanne. Se on näkynyt tämän vuoden aikana valmistuneiden verotuloennusteiden pienenemisenä. Ensi vuoden talousarviossa vuosikate tulee olemaan selvästi kuluva vuotta pienempi ja tulos vaatimattomampi, mutta silti ylijäämäinen. Tämä on hyvä tilanne kuntavertailuissa. Kuntien talouden muutos tarkoittaa valtionosuusriippuvuuden vähenemistä ja kunnan omien verotulojen suhteellisen merkityksen kasvua. Siksi asukaspuhjan vahvistaminen asuntorakentamista vauhdittamalla on Hämeenkyrölle oleellisen tärkeää. Hämeenkyrön väylän valmistumisen jälkeen on kaikki huomio kiinnitettävä sen potentiaalihin hyödyntämiseen asumisessa ja yritystoiminnassa.

Voimakkaiden investointivuosien päätyttyä Hämeenkyrö on pystynyt vähentämään lainoitustaan ja seuraavat hyvät tulokset kannattaa vielä hyödyntää lainoituksen keventämisessä. Soteuudistusta edeltäneet lainat ja investoinneista kertyneet poistot ovat jääneet hoidettavaksi puolet pienemmällä käyttötaloudella. Suunnitelmavuosien 2025- 2026 investointitasot ovat todennäköisesti liian suuret ja olen jo syyskuun alussa tuonut esiin huoleni yhteensä 15 miljoonan euron investoinneista. Osa niistä on tosin ajoitukseltaan optimistisia. Oikea investointitaso riippuu tulevien vuosien vuosikatteen suuruudesta ja siitä paljonko lainoitusta halutaan keventää. Kehittyvä kunta ei voi rahoittaa kaikkia investointejaan tulo-rahoituksella, vaan hallittua lainoitustakin tarvitaan.

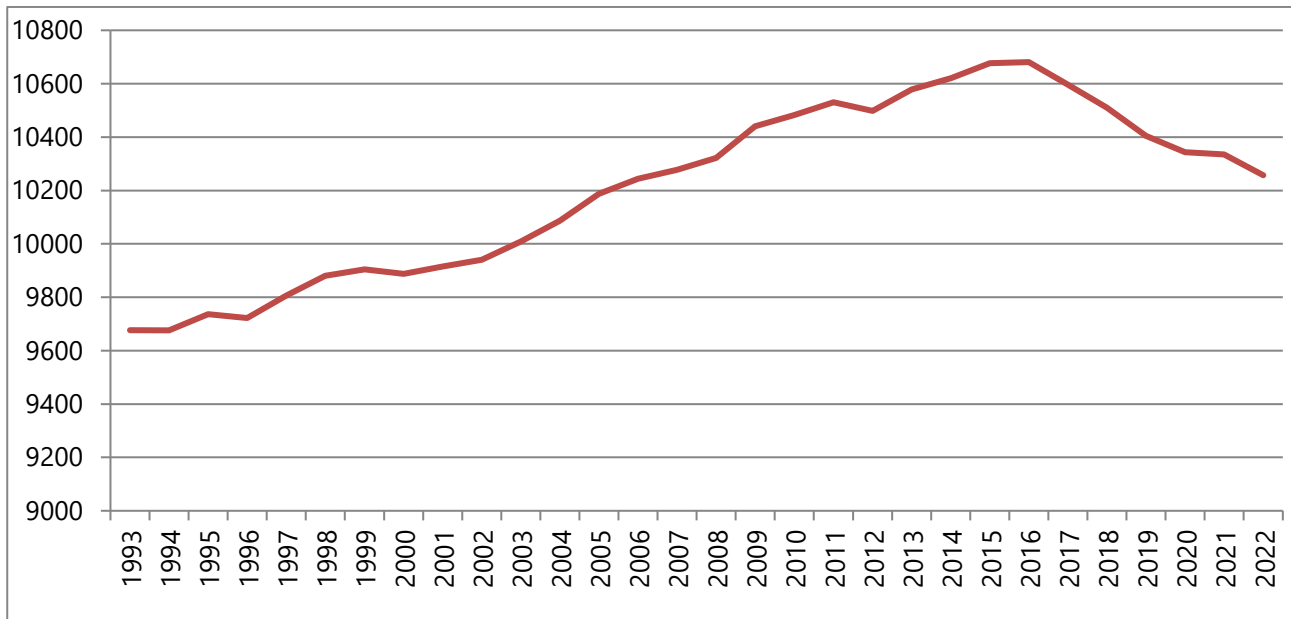
Toivotan seuraajalleni Johanna Rannanjärvelle parhainta menestystä talousarvion toteuttamisen johtamisessa. Tukena hänellä on valtuuston hyväksymä ajantasainen kuntastrategia, kunnan arvot sekä monet tehdyt rakenteelliset ratkaisut ja investoinnit. Samalla esitän tässä viimeisessä valmistelemassani asiakirjassa kiitokset kaikille minun vuosien aikaisille luottamushenkilöille ja henkilöstölle.

Antero Alenius
Kunnanjohtaja

Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät

Väestötietoja

Tulevaisuuden palvelutarpeita arvioidaan pääasiassa väestömäärän ja -rakenteen muutosten perusteella. Väestömäärä on ollut laskeva, mutta kuluva vuosi 2023 voi pitää väkimäärän ennallaan tai kasvattaa sitä.

Kunnan väkiluku oli pitkään kasvu-uralla. Vuonna 2017 sitten kasvu taittui ja siirryttiin väestön vähentymisen aikaan. Vähentymisen lähes pysähtyi vuonna 2021, jolloin vähennys oli -7. Vähentyminen jatkui vuoden 2022 aikana. Vuoden 2023 elokuun lopun tilanteessa väkiluku oli + 34 edelliseen elokuuhun verrattuna ja + 53 vuoden alkuun verrattuna.

Tässä luvussa ennakoitu väestökehitys perustuu Tilastokeskuksen väestöennusteeseen. Se perustuu tähän mennessä tapahtuneeseen muutokseen, se ei ota huomioon muutostekijöitä, jotka voivat muuttaa kehitystä. Hämeenkyrön kunnan oma tavoite on positiivinen väestökehitys.

Tilastokeskuksen väestöennuste on Hämeenkyrölle pessimistinen. Toimintaympäristön muutosten vuoksi on perusteltua laatia Tampereen kehyskunta-alueeseen kuuluvalla Hämeenkyrölle tavoitteellinen, mutta realistinen väestösuunnite. Tämä tehdään Pirkanmaan maakuntaohjelman väestösuunnitteen pohjalta.

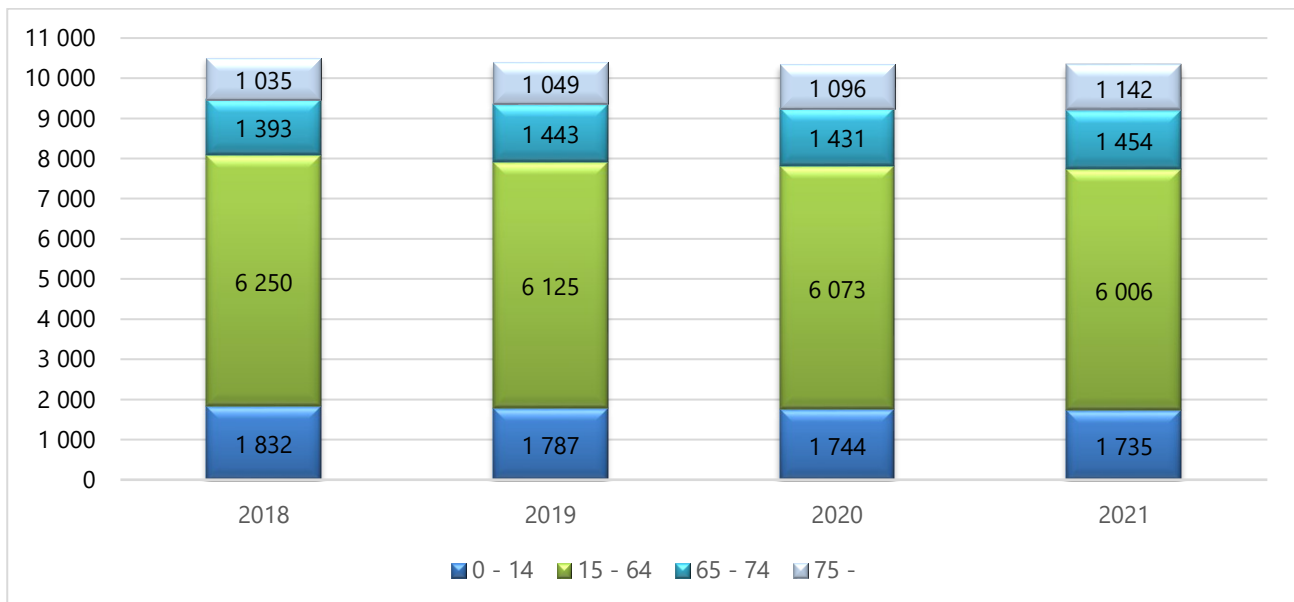
Väkiluku 31.12.2022 oli 10 257 (edellisenä vuonna 10 335 henkeä) (Tilastokeskus; väestönmuutosten ennakkotiedot). Syyskuun 2023 lopussa väkiluku oli 10 300. Yhdeksän kuukauden lisäys on +43.

Kunnan väkiluku on ollut korkeimmillaan 1960-luvun alkupuolella, hieman yli 10 700 henkeä. 1980-luvulla väkiluku putosi noin yhdeksään tuhanteen henkeen. Tämän hetken väkiluku on vuoden 2008 tasoa.

Väestörakenne

	2019	2020	2021	2022
0 - 14	1 787	1 744	1 735	1 693
15 - 64	6 125	6 073	6 006	5 972
65 - 74	1 443	1 431	1 454	1 412
75 -	1 049	1 096	1 142	1 180
yhteensä	10 404	10 344	10 337	10 257

(Tilastokeskus; väestörakenne osa-alueittain)

Tilastokeskuksen väestöennuste

	2020	2025	2030
0 - 14	1 752	1 570	1 351
15 - 64	6 146	5 907	5 729
yli 65 -vuotiaat	2 523	2 733	2 962
yhteensä	10 421	10 210	10 042

Väestörakenteen muutos noudattaa koko valtakunnan kehitystä, eli vanhempien ikäluokien osuus väestöstä kasvaa ja lasten määrä vähenee.

Väestön muutos

	2019	2020	2021	2022
Syntyneet	84	82	92	73
Kuolleet	115	95	111	152
Kuntien välinen tulomuutto	487	521	542	507
Kuntien välinen lähtömuutto	557	574	561	530
Maahanmuutto	17	19	31	27
Maastamuutto	16	16	2	5
Väkiluvun korjaukset	-6	3	2	0
Kokonaismuutos	-106	-60	-7	-80

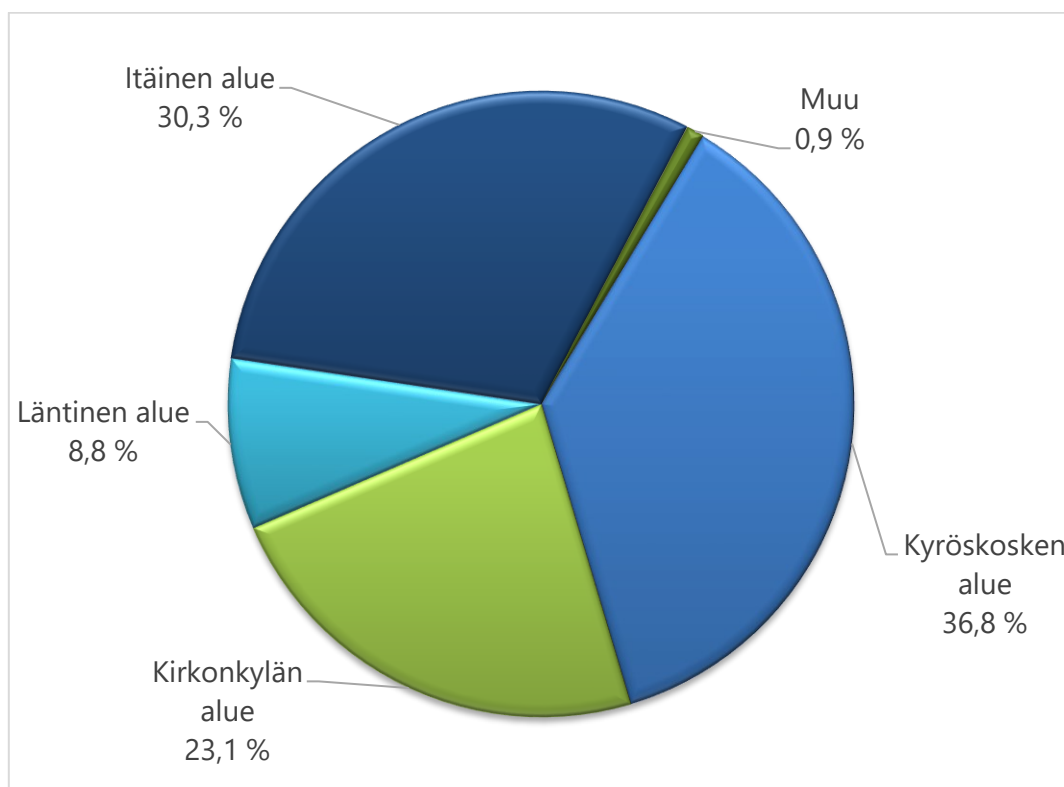
Tilastokeskus: väestömuutosten kuukausitiedot

Kuolleisuus on reilusti syntyvyyttä suurempaa. Lähtömuutto on tulomuuttoa suurempaa.

Väestön jakautuminen alueittain

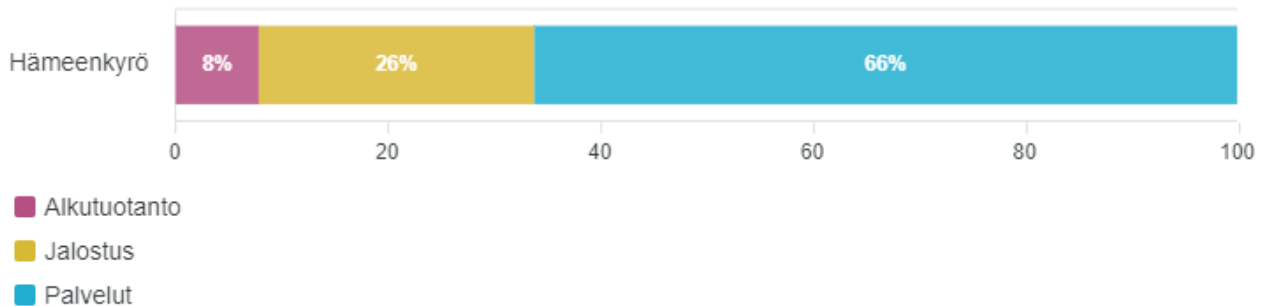
Alue	2019	2020	2021	2022
Kyröskoski	3 804	3 798	3 775	3 773
Kirkonkylä	2 493	2 438	2 418	2 373
Läntinen	911	904	928	905
Itäinen	3 110	3 108	3 127	3 112
Tuntematon	86	96	89	94

(Tilastokeskus; väestörakenne osa-alueittain)

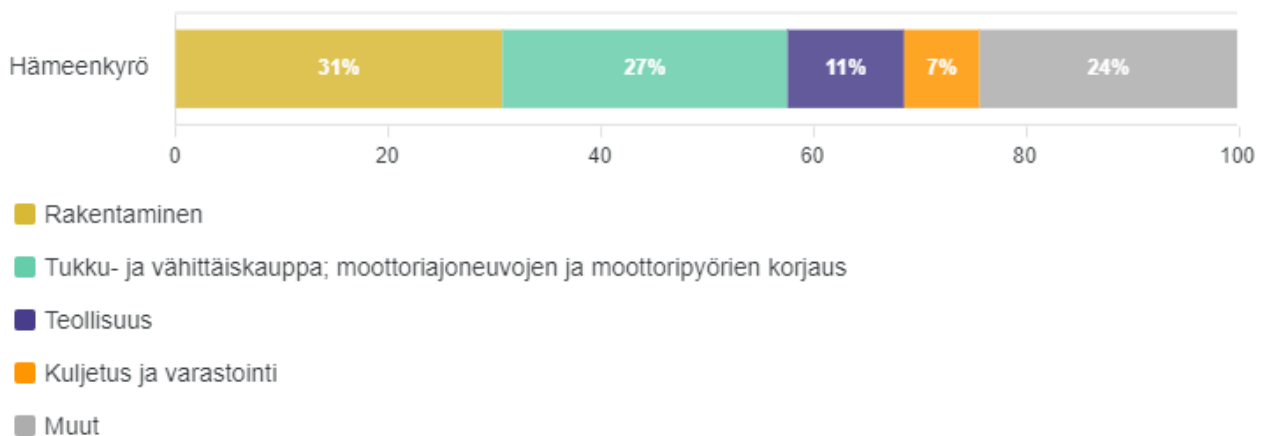

Elinkeinorakenne

Työpaikkajakauma

Toimialajakauma

Lähde: Tilastokeskus, tiedot vuodelta 2020

Toimintaympäristö

Toimintaympäristön isoin muutos tapahtui vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden aloittamisen myötä. Toisen suuntainen iso muutos tapahtuu suunnitelmakaudella vuoden 2025 alusta, kun TE24 uudistus siirtää työvoima- ja yrityspalvelut kuntien työllisyysalueiden hoitettavaksi.

TE24-uudistuksen valmistelu etenee suunnitellusti. Työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kunnalle vuoden 2025 alusta. Hämeenkyrö on lähtenyt perustamaan Läntistä aluetta, jonka isäntäkunta on Sastamala. Uudistuksen valmistelu on alkanut ja tiivistyy vuoden 2024 aikana. Hallitus perusti elinkeino- ja työllisyystoimikunnan ohjaamaan TE-uudistuksen valmistelua kunnassa.

Työllisyys

Pirkanmaan työttömyysprosentti on syyskuun lopun tilanteessa 9,1. Työttömyysprosentti Hämeenkyrössä oli 8,0 %. Työllisyystilanne heikkeni edellisestä vuodesta.

Työvoiman määrä Hämeenkyrössä elokuun tilaston mukaan on 4 640 henkeä. Työttömänä oli 608 henkilöä. Näistä pitkäaikaistyöttömiä on 126.

Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt edellisen vuoden 85 paikasta 18 paikkaan.

Asuntorakentaminen

Lupatilasto 01.01.2023-31.10.2023

Lupatyyppi		Saapunut	Myönnetty	Muu päätös
R	Rakennuslupa	61	65	0
RM	Rakennuslupa, rakennusaikainen muutos	1	1	0
RJ	Rakennusluvan jatko	17	17	0
T	Toimenpidelupa	43	43	0
I	Toimenpideilmoitus	17	17	0
P	Purkamislupa	4	4	0
PI	Ilmoitus purkamisesta	2	2	0
M	Maisematyölupa	3	5	0
TJO	Vastuullinen työnjohtaja	111	100	0
Yhteensä		259	254	0

Vuonna 2022 valmistui 14 omakotitaloa ja yksi paritalo asuntoja yhteensä 15 kpl
 Käyttötarkoituksen muutoksia muusta rakennuksesta omakotitaloiksi 5 kpl
 Uusia asuntoja on siten valmistunut vuonna 2022 20 kpl

Vuonna 2023 tähän asti 27.10.2023 on valmistunut asuinrakennuksia 17 kpl
 Käyttötarkoituksen muutoksia muusta rakennuksesta omakotitaloiksi 2 kpl
 Uusia asuntoja on siten valmistunut tähän päivään 31.10.2023 asti 19 kpl

Rivi- ja kerrostalojen rakentaminen on ollut liian vähäistä ja se näkyy uusien asuntojen vähäisessä tarjonnassa. Asunnonhankinta Oy sai uuden vuokratalon rakentamisen käyntiin kesällä 2023.

Kunnan asemakaavoitettuja rivi- ja kerrostalojen rakennuspaikkoja tuotiin ensimmäisen kerran myyntiin kesäksi 2023. Samalla myös Hämeenkyröön luotiin yhtiömuotoisten tonttien luovutusmenettely, joka hyväksyttiin kunnanhallituksessa 29.5.2023. Hämeenkyrön väestökehityksen vuoksi on välttämätöntä pystyä lisäämään useampiasuntoisten kohteiden tuotantoa. Pelkkä pientalorakentaminen ei riitä asukasluvun kasvutavoitteen saavuttamiseen.

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023, mutta kääntyy kasvuun vuonna 2024. Ostovoimaa kasvattaa palkkojen ja etuuksien nousu sekä inflaation hidastuminen. Korkojen nousu pysähtyy. Työllisyyden laskun ennustetaan jäävän lyhytaikaiseksi ja työllisyysasteen jatkavan kasvuaan. Julkinen talous heikenee ja sen alijäämä kasvaa. Velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Suomen ennustetaan olevan taantumassa loppuvuonna 2023, mikä heikentää myös ensi vuoden alun näkymiä.

Kuntatalous

Vuosi 2023 oli historiallinen, sillä soteuudistus kavensi kuntien tehtäväkenttää. Uudistus vaikutti kunnan toimintaan ja talouteen huomattavasti kuten toimintakatekaaviosta ilmenee.

Kuluva vuosi on kuntien kannalta vielä kohtuullisen hyvä, koska verotuloja saadaan osin vielä edellisvuoden veroprocentin mukaan. Kuntaliiton arvion mukaan hallituksen budjetti ei tuo oleellisia muutoksia kuntien talouteen. Kiinteistöverotukseen tehtävä maapohjan veron alarajan korotus tuo kunnille lisätuloja.

Vuoden 2023 talousarvion toteutuminen

Vuoden 2023 talousarvio hyväksyttiin ylijäämäisenä 2,8 milj. euroa. Muutostalousarvio tehdään joulukuussa. Siinä korjataan verotuloarvio sekä myönnetään lisämäärärahoja.

Talouden tasapainottaminen

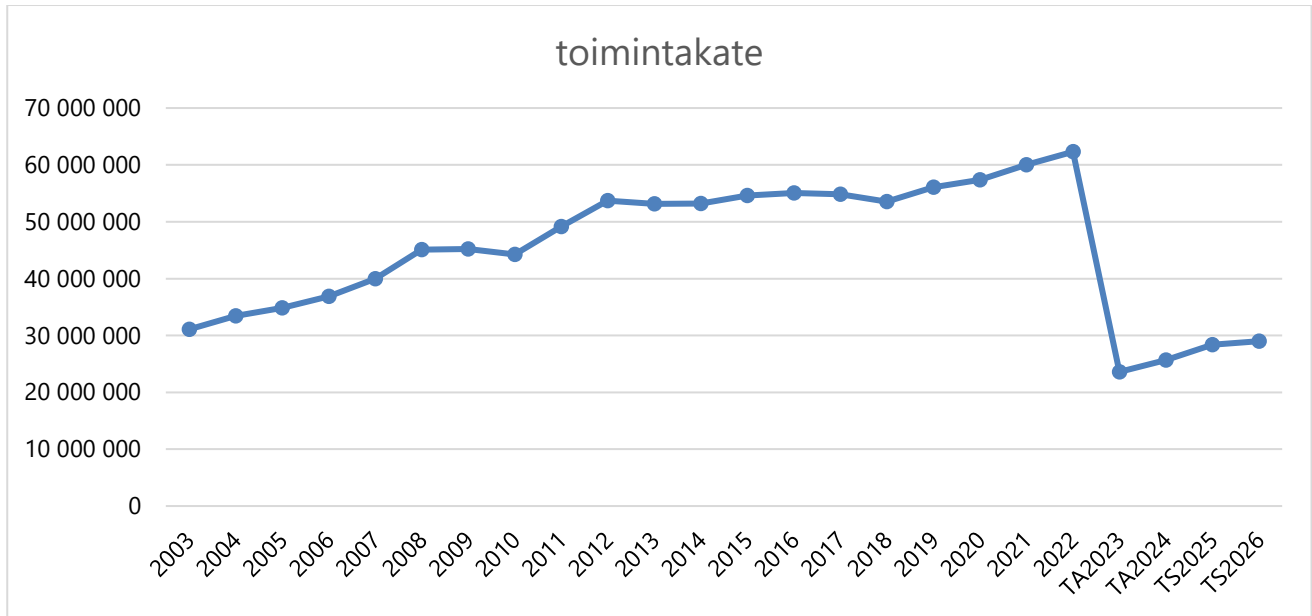
Vuosi 2024 on alkuvuonna 2022 hyväksytyyn kolmivuotisen sopeuttamisohjelman kolmas ja viimeinen vuosi.

Vuoden 2024 talousarvion valmistelu

Talousarvion valmistelua ohjaa uusi kuntastrategia Vakaa ja verraton sekä 2022 hyväksytty talouden sopeuttamisohjelma.

Hallitus antoi raamin talousarvion laadintaa varten. Raami annettiin menojen ja tulojen tarkkuudella. Talousarvioraamiin sisältyi sopeuttamisohjelmassa vuodelle 2024 päätetyt kohteet. Kohteet on lueteltu palvelualueittaisten tekstiosien alussa.

Lautakunnat tekivät raamin mukaiset talousarvioesitykset. Talousarvio on koottu lautakuntien talousarvioesitysten yhteenvedon perusteella. Johtoryhmä on kunnanjohtajan johdolla koonnut siitä kunnanjohtajan talousarvioesityksen.

Toimintakatteen iso pudotus johtuu hyvinvointialueelle siirtyneistä toiminnoista ja euroista.

Verotulot

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton verotulojen ennustekehikon perusteella.

1 000 euroa	TP 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisvero	38 336	18 500	18 800	19 200	19 500
Kiinteistövero	2 309	2 300	2 580	2 620	2 700
Yhteisövero	3 194	2 200	2 000	2 000	2 100
Yhteensä	43 840	23 000	23 380	23 820	24 300

Tuloveroprosentti oli vuonna 2023 laskukaavan perusteella 9,36. Vuodelle 2024 se pyöristettiin tasakymmenlukuun 9,4.

Kiinteistöveroissa on otettu huomioon hallitusohjelmassa mukana oleva maapohjan kiinteistöveroprosentin nousun aiheuttama tulolisäys ja kiinteistöveroselvityksen toteuttamisen myötä tulevat kiinteistöverot. Maapohjan kiinteistöveroprosentin korotus tuo lisätuloja noin 100 000 euroa. Kiinteistöveroselvityksessä käydään läpi kunnan alueella olevat kiinteistöt ja korjataan mahdolliset virheet kiinteistöverotuksessa.

Yleinen	0,95 %
Maapohja	1,30 %
Vakituinen asunto	0,48 %
Muut asunnot	1,15 %
Voimala	3,10 %
Rakentamattomat tontit	4,50 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00 %

Valtionosuudet

Valtionosuudet vuodelle 2024 on arvioitu Kuntaliiton tietojen perusteella

Vuoden 2023 alusta tuli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnille on määritelty tulos- ja prosessi-indikaattorit, joiden perusteella HYTE-kerroin määrittyy.

Suunnitelmavuosien 2025 – 2026 valtionosuudet on arvioitu kokonaistasolla varovaisesti. Suunnitelmavuosien 2025 ja 2026 valtionosuuksissa on mukana uusi vuonna 2025 alkava valtionosuus TE24 työvoima- ja yrityspalvelujen kuntaan siirtymisen takia tuleva osuus. Laskelmat vuoden 2025 uusista valtionosuuksista saadaan vuoden 2023 loppupuolella.

1 000 euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Kunnan peruspalv.vos	27 488	12 950	11 700		
Siitä: Verotuloihin perust. vos tasaus	6 533	4 480	4 000		
Opetus- ja kultt.t.valt.osuus	-820	-1 290	-1 300		
Verotulomenetysten kompensaatio	5 875	1 820	1 700		
Yhteensä	26 010	9 000	8 100	10 100	10 100

Kuntastrategia

Vakaa ja verraton

Uusi kuntastrategia hyväksyttiin alkuvuonna 2023. Strategia kertoo, että itseensä luottava Hämeenkyrö on hyvän elämän koti ja elinvoimaisessa Hämeenkyrössä elät yhteisöllisesti viihtyisässä ympäristössä.

Strategiassa on mukana kunnan arvot: empaattisuus, osallisuus ja vastuullisuus.

Strategisia painopistealueita on kolme ja kullakin on avaintavoitteita. Näiden pohjalta on laadittu talousarvion tavoitteet, jotka valtuusto talousarviokirjassa hyväksyy.

Painopiste: hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoitteet

1. yhtenäinen ja kannustava kasvun ja oppimisen polku
2. hyvinvointityön tarpeiden tiivis seuranta hyvinvointialueen kanssa
3. yhä vahvempi hyvinvointia rakentava osallisuus ja sujuvampi arki

Hyvinvoinnin tavoitteita asetetaan myös hyvinvointikertomuksessa ja siinä niistä myös raportoidaan vuosittain.

Painopiste: toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoitteet

1. uudistamme maapolitiikkaa ja tarjoamme vaihtoehtoja monipuoliselle asuntotutunnolle houkuttelevassa ja siistissä kuntaympäristössä
2. kehitämme toimivaa ja turvallista liikkumisen ympäristöä
3. monimuotoisen yrittäjyyden toimintaedellytysten tukeminen yrittämisen eri vaiheissa

Painopiste: kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoitteina

1. ilmasto-ohjelman toteuttaminen vahvistaa Hämeenkyrön asemaa veto- ja pitovoimaisena Pirkanmaan vehreänä helmenä
2. talouden tasapainottaminen sekä työympäristön hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat
3. alueen kestävyystavoitteet edistyvät käytännössä osana elinvoiman vahvistamista

Hyvinvointi

Hämeenkyrön hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin keväällä 2021. Sen tavoitteet koskevat valtuustokautta 2021 - 2025. Väestön hyvinvoinnin tilasta ja tavoitteiden toimeenpanon etenemisestä raportoidaan valtuustolle vuosittain hyvinvoinnin vuosiraportissa sekä osana palvelualueiden toimesta osavuosikatsauksissa. Hyvinvointialueuudistuksen myötä hyvinvointityön raportointi on uudistunut koska siinä ei enää raportoida sosiaali- ja terveystalouden osuutta, muutoin kun yhteistyön näkökulmasta.

Vuonna 2024 hyvinvointityö painottuu vuoden 2023 tapaan hyvinvointialueuudistuksen jälkeiseen kehittämiseen ja toiminnan uudistamiseen. Uudistamista ja kehittämistä vaaditaan yhtä lailla kunnan omassa toiminnassa, yhteistyössä hyvinvointialueeseen ja kolmanteen sektoriin sekä vaikuttamistyössä hyvinvointialueen palvelutuotantoon. Seuraava merkittävä muutos kunnissa tapahtuu, kun TE2024 muutoksen myötä vuoden 2025 alussa työvoimapaikat siirtyvät kuntien vastuulle kokonaisuudessa. Myös tämä muutos on huomioitava kunnan hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyössä ja siihen valmistautuminen aloitetaan vuoden 2024 aikana.

Kunnan uudistetut hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (hyte) ryhmät ovat aloittaneet toimintansa vuoden 2023 aikana. Kunnan hyte-ryhmät ovat ilmiölähtöinen hyvinvointiryhmä, perhekeskuksen ohjausryhmä, joka toimii myös nuorisolain § 9 mukaisena nuorten ohjaus ja palveluverkostona sekä opiskeluhuollon ohjausryhmä. Vuoden 2024 alussa toiminnan aloittaa hyvinvointijaosto joka osaltaan osallistuu hyvinvointityön edistämiseen. Hyte-työtä tehdään silti edelleen kaikissa toimielimissä, vaikuttamistoimielimissä ja muissa yhteistyöryhmissä. Merkittäviä hyte-työn edistäjiä ovat kolmannen sektorin kanssa toteutettavat kulttuuriparlamentti, seuratapaaminen sekä kaikkien toimijoiden yhteinen yhdistysfoorumi, jonka toiminta aloitetaan talvella 2023.

Vuoden 2024 aikana saatetaan valmiiksi rakenteet, ohjeet ja suunnitelmat yhdistysyhteistyöhön ja osallisuuteen. Niiden myötä toimintaan vakiinnutetaan ainakin yhdistysfoorumi ja lasten osallisuusryhmä. Tuoreen kulttuurihyvinvointisuunnitelman käytäntöönpano ja sen mukainen kulttuuritoiminnan suuntaaminen aloitetaan vuoden 2024 aikana. Käytännön työssä juurrutetaan varsinkin nuorille suunnattuja uusia toimintamalleja kuten nuorten elämänmuutoksiin ja päihdekokeiluihin suunnattu Omin jaloin sekä otetaan käyttöön resursien mukaisesti uusia malleja kuten nuorten elintapaohjaukseen suunnattu kouluPT ja yhteisöllisen opiskeluhuollon kautta yhtenäinen malli kiusaamisen ehkäisyyn varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Hinku ilmastonmuutostavoitteet

Hämeenkyrön kunta on vuodesta 2017 alkaen kuulunut Hinkufoorumiin eli kunta on asettanut päästövähennystavoitteen 80 % vuoden 2007 tasolta vuoteen 2030 mennessä.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2020 Hämeenkyrön ilmasto-ohjelman. Se on niin sanottu tiekartta, jota täydennetään vuosittain talousarviota laadittaessa tarkemmilla tavoitteilla ja toimenpiteillä. Uusi ilmasto-ohjelma valmistuu alkuvuonna.

Ilmasto-ohjelma konkretisoi ja perustelee strategian päämäärää Pirkanmaan vihreä helmi. Ilmasto-ohjelma antaa suuntaviivat eli askelmerkit kunnan vuosittaisten tarkkojen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelulle talousarviota valmisteltaessa.

Ilmasto-ohjelmassa tavoitteet on jaettu kolmeen kategoriaan

- liikkumisen ja liikenteen kestävyys tavoitteet
- rakentamisen, asumisen ja energiankäytön hiilijalanjälkitavoitteet
- maaseutumaisen asumisen tavoitteet

Kunnan ilmastotavoitteet voi kiteyttää sanoihin Kestävä Hämeenkyrö. Hämeenkyrön kunta on valinnut toimintatavakseen kestävyys kaikessa toiminnassa. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.

Vuoden 2024 aikana valmistuu uusi ilmasto-ohjelma.

Talousarvion tavoitteet

Talousarvion tavoitteet tulevat kuntastrategiasta. Tavoitteita tulee myös ilmasto-ohjelmasta ja hyvinvointikertomuksesta.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma tehdään erillisenä asiakirjana. Siinä on tarkempia tietoja henkilöstöstä ja se sisältää myös koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelman.

Vakanssirekisteri

Kunnassa on käytössä vakanssirekisteri. Se otettiin käyttöön hallituksen päätöksellä 16.6.2014. Vakanssirekisteriä käytetään palvelussuhteiden lähtökohtana siten, että jokaisella vakituisella toimella tai viralla on vakanssinumero. Muutokset vakansseihin tehdään talousarviossa. Vakanssit täytetään talousarvion määrärahojen puitteissa. Mikäli vakanssin hoitaja jää virka- tai työvapaalle, sijainen kiinnitetään vakanssille. Vakanssirekisteriä päivitetään henkilöstösuunnitelman perusteella tehtävillä lisäyksillä ja vähennyksillä. Henkilöistä määräaikainen, palkkatuki-, oppisopimus-, harjoittelu-, siviilipalvelus- ja suojatyötä tekevä henkilöstö ei ole vakanssijärjestelmän piirissä. Vakanssi voi kuitenkin olla täytetty määräaikaisesti sijaisuuden vuoksi.

Vakanssit palvelualueittain

Alla olevassa taulukossa on esitetty palvelualueilla olevat vakanssit lukumäärittäin. Jäljempänä esitetyt vakanssilisäykset lisäävät ja vähentävät taulukossa esitettyjä vakanssimääriä.

Palvelualue	vakanssien lukumäärä
Hallintopalvelut	16
Sivistyspalvelut	267
Elinympäristöpalvelut (sis.vesihuoltolaitos)	91
Kaikki yhteensä	374

Vakanssien muutokset

Uudet vakanssit 2024

Hallintopalvelut: Ei vakanssiesityksiä

Sivistyspalvelut: Liikunnanohjaaja, kustannusvaikutus 40 000 euroa
Kiertävä ohjaaja, kustannusvaikutus 25 000 euroa

Elinympäristöpalvelut: Ei vakanssiesityksiä

Vakanssien lakkautukset, siirrot ja muut muutokset 2024

Hallintopalvelut Koulujen ICT-henkilö siirtyy hallintopalveluihin.

Sivistyspalvelut Koulujen ICT-henkilö siirtyy hallintopalveluihin.

Päivähoitajan (2kpl) ja toimistonhoitajan (1 kpl) vakanssit, muutetaan varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi (vak. nrot 4063, 4087, 4019), kustannusvaikutus noin 13 500 euroa.

Elinympäristöpalvelut Ei muutoksia.

Virkojen perustamisesta ja lakkauttamisista päättää kunnanhallitus hallintosäännön mukaisesti.

Suunnitelmakaudelle 2025–2026 ulottuvat alustavat muutostiedot

Hallintopalvelut Ei esitettyjä vakanssi- tai nimikemuutoksia suunnitelmavuosille.

Sivistyspalvelut Erityisopettajan vakanssi (2 kpl)
Kiertävän ohjaajan vakanssi (2 kpl)
Pedagogisen digituen vakanssi
Toimistosihteerin vakanssin lakkauttaminen
Lastentarhanhoitajan vakanssien (4 kpl) muuttaminen varhaiskasvatuksen opettajaksi
Vapautuvat lastentarhanhoitajan vakanssit varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi

Elinympäristöpalvelut 4-5 TE-palveluista siirtyvää henkilöä TE24-uudistuksen mukaisesti

Eläköityminen ja muut toimet

Kevan ennusteen mukaan kunnan palveluksesta eläkkeelle siirtyy keskimäärin reilu seitsemäntoista työntekijää vuodessa (ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt). Tehtävien vapautuessa selvitetään ennen ulkopuolista rekrytointia mahdollisuus hoitaa tehtävä ilman uuden työntekijän palkkaamista. Vuoden 2023 alusta lähtien olemassa olevien vapautuvien vakanssien täyttämisen käsitellään palvelualueilla palvelujohtajan johdolla. Palvelualueet toimivat täydessä määrärahojensa puitteissa.

Tehtävien vapautuessa selvitetään mahdollisuudet toiminnallisiin uudistuksiin tuottavuuden parantamiseksi.

Kuntakonserni

Kuntakonserni 2024 muodostuu seuraavista tytäryhteisöistä ja osakkuusyhteisöistä:

Hämeenkyrön kunnan tytäryhteisöt ja omistusosuus:

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	65,5 %
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy (mukana vielä talousarvion laadintavaiheessa)	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo Oy	100 %
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	100 %
Hämeenkyrön Vesi Oy	50 %
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	100 %

Yhtiöiden toiminta

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy ja Kiinteistö Oy Hämeenkyrö Jokimetsä ovat vuokraloyhtiöitä, Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:llä on myös asuntoja erityisryhmille
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut hoiti kunnan yrityspalvelu- ja matkailuasioita vuoden 2022 alkuun asti. Yhtiön lopetustoimet ovat loppusuoralla ja yhtiö saataneen lakautettua vuoden 2023 aikana.
- Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo ylläpitää Puronsuun alueella olevaa kiinteistöä, josta kunta on vuokrannut osan tiloista ulkopuolisille toimijoille ja osassa kiinteistöä ylläpitää palvelutoimintaa. Kiinteistössä on Työpaja, työkeskus ja kierrätyskeskus.
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy ylläpitää jäähallia Kyröskoskella.
- Hämeenkyrön Vesi Oy on Sastamalan kaupungin kanssa yhteinen yhtiö, joka toimittaa vettä Sastamalaan. Yhtiöllä on vedenpumppaamo Ulvaanharjulla.
- Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö omistaa Kotorinteen kiinteistöt ja veteraanitalon, asunnot on vuokrattu kunnalle.

Tavoitteet konserniyhteisöille

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohje hyväksyttiin vuoden 2018 aikana. Konserniohjeessa määritellään omistajaohjauksen periaatteet ja käytännön toteutus.

Kunnanhallitus on ohjeistanut konserniyhtiöt raportoimaan kunnalle tavoitteiden toteutumisesta osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä. Konserniraportointiin ja tapaamisiin on laadittu vuosikello. Talous- ja hallintojohtaja antaa käytännön ohjeet. Hallitus tapaa konserniyhtiöiden hallitukset kerran vuodessa. Konsernijohto ja toimitusjohtajat tapaavat tarpeen mukaan.

Useimpien konserniyhtiöiden taloudellinen asema toiminnan ja lainanhoitomenojen rahoittamiseksi on vaikeutunut selvästi. Yhtiöissä on myös kasvavaa korjausvelkaa. Kunnan on todennäköisesti pääomitettava yhtiöitä suunnitelmakaudelle. Sama velvoite koskee konserniyhtiön molempia omistajia.

Konsernin tavoitteet ovat samassa taulukossa, kaikki tavoitteet eivät koske kaikkia yhtiöitä.

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Uudistamme maapolitiikka ja tarjoamme vaihtoehtoja monipuoliselle asuntotuotannolle houkuttelevassa ja siistissä kuntaympäristössä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuhenkilö
Uuden vuokratalon tehokas käyttöönotto	Tavoitetaso: kaikki asunnot vuokrattuina Mittari: täyttöaste	Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Talouden tasapainottaminen sekä toimintaympäristön ja hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Konserniyhtiöt toteuttavat kunnan strategiaa erityisesti kestävän talouden suunnittelun osalta	Tavoitetaso: yhtiö käsittelee kuntastrategian tavoitteet hallituksen kokouksessa ja laatii omat yksityiskohtaiset tavoitteet niiden perusteella. Yhtiö toteuttaa kunnan arvoja. Mittari: kuntastrategia on käyty yhtiön hallituksessa läpi. Yhtiö raportoi arvojen näkymisen toiminnassa.	Yhtiöt vastaavat toteutuksesta. Raportointi talous- ja hallintojohtajan ohjeen mukaisesti.
Jäähalliyhtiön talouden kestävä ratkaisu	Tavoitetaso: Kunnan tuki yhtiölle ja yhtiön oma tulo-rahoitus ovat riittävällä tasolla Mittari: jäähalliyhtiö ei tarvitse kunnalta lyhytaikaista rahoitusta ja maksaa kunnan lainat eräpäivinä	Yhtiö ja kunta yhdessä
Säätiön hallittu lakkauttaminen	Tavoitetaso: toimeenpanosuunnitelma lakkauttamisen aikataulusta Mittari: suunnitelma valmis vuoden lopussa	Säätiön ja kunnan konserni-johto

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Alueen kestävyystavoitteet edistyvät käytännön osana elinvoiman vahvistamisesta

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Ympäristövastuullinen toiminta	<p>Tavoitetaso: energian ja polttoaineiden säästö kuntien energiatehokkuuden toimintasuunnitelman KETS mukaisesti.</p> <p>Mittari: Energiatehokkuus kasvaa ja fossiilisen energian osuus vähenee. Tulokset osoitetaan toimintakerroksessa</p>	Yhtiöt raportointivastuussa toiminnasta. Tavoitteet ja ohjaus kunnasta.

Kokonaistalouden näkökulma

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta määrätään Kuntalain 110 §:ssä. Talousarviossa hyväksytään kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja konsernit toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa.

Talousarvion käyttötaloussosassa määrärahat myönnetään vastuualueille. Niille hyväksytään myös toiminnalliset tavoitteet.

Tuloslaskelman keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelmapoistot.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Investointiosassa käsitellään poistosuunnitelman piiriin kuuluvat eli ns. aktivoitavat hankintamenot.

Rahoitussuunnitelmalla osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan.

Tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	14 604	9 245	8 606	8 700	8 900
Toimintakulut	-76 970	32 857	34 277	37 100	37 900
Valmistus omaan käyttöön	51	10			
Toimintakate	-61 314	-23 602	-25 671	-28 400	- 29 000
Verotulot	43 840	23 000	23 380	23 820	24 300
Valtionosuudet	26 010	9 000	8 100	10 100	10 100
Rahoitustuotot ja -kulut yht.					
Korkotuotot	11	10	5	5	5
Muut rahoitustuotot	286	300	280	280	2,80
Korkokulut	-541	-650	-650	-630	-620
Muut rahoituskulut	-119	-10	-50	-50	-50
Vuosikate	7 173	8 048	5 394	5 125	5 015
Poistot ja arvonalentumiset	-5 149	-5 300	-5 100	-5 100	-5 100
Tilikauden tulos	2 024	2 748	294	25	-85
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	77	77	77	77	77
Tilikauden yli/alijäämä	2 101	2 825	371	102	-8

Toimintakatteen iso pudotus johtuu hyvinvointialueelle siirtyneistä toiminnoista ja euroista.

Tuloslaskelman sitovuus

Tuloslaskelman sitovia euroja ovat toimintakate, verotulot, valtionosuudet, rahoitus- ja korkokulujen ja -tuottojen netto.

Tuloslaskelman 2024 analysointi

Tuloslaskelma osoittaa sen, riittääkö tulorahoitus palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin ja poistoihin. Vakaan taloudenhoidon perusta on se, että toiminnan menot sopeutetaan tuloihin.

Kunnan talous on tasapainossa jos

- vuosikate on positiivinen sekä vähintään poistojen suuruinen ja
- sillä ei ole taseessa alijäämää eikä sitä kerry suunnitelmavuosiinakaan
- velkamäärä on kohtuullinen ja pystytään hoitamaan tulorahoituksella.

Hämeenkyrön taloussuunnitelma on tasapainossa suunnitelmakautena.

Toimintakate, ulkoiset menot ja tulot

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnan tuloslaskelmassa aina miinusmerkkinen.

Toimintakate on 25,7 milj. euroa.

Korkotulot ja -menot

Rahoitustuottoja ovat korkotuotot antolainoista, kuntayhtymien peruspääomista ja kunnan maksuliikennetileiltä. Korkokuluja ovat lainojen korot ja viivästyskorot.

Korkotuottoja arvioidaan olevan 5 000 euroa. Korkokuluihin arvioidaan 650 000 euroa. Ne ovat vieraan pääoman korkoja. Kunnalla on vuoden 2023 lopussa lainaa noin 38 milj. euroa. Vuoden aikana lainoja on maksettu lyhennysohjelmien mukaisesti.

Korkokulut on arvioitu todenmukaisesti. Korkotason nouseminen on suojauksesta huolimatta merkittävä riski kunnan toiminnassa.

Pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois lainaohjelmien mukaisesti ja lyhytaikaista rahoitusta tarvitaan aiempia vuosia pienempi määrä eli kokonaislainamäärä pienenee.

Rahoitustulot ja menot

Rahoitustuloja ovat kuntayhtymien peruspääomien korot, osinkotulot ja sijoitusten myyntivoitot. Rahoitustulojen arvioidaan olevan 280 000 euroa.

Rahoitusmenoja ovat sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja omaisuudenhoidon menot. Rahoitusmenoja on arvioitu 5 000 euroa.

Vuosikate

1 000 euroa	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
	8 048	5 394	5 125	5 015

Vuosikate eli kunnan rahoitustulos ilmoittaa sen, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Jos vuosikate on poistojen suuruinen, kunnan talous on tuloslaskelman valossa tasapainossa. Vuosikate on poistojen määrää suurempi.

Poistot

Poistot ovat kunnan omaisuuden jaksotettuja vuosikuluja. Vuoden 2024 poistoiksi on arvioitu 5,1 milj. euroa. Poistojen määrä on pysynyt kutakuinkin samalla tasolla.

Poistoero

Poistoero tuloslaskelmaan tulee siitä, että investointi on rahoitettu varauksella.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen. Positiivinen tulos lisää kunnan vapaata pääomaa ja negatiivinen tulos syö sitä. Positiivisesta tuloksesta on mahdollisuus tehdä varauksia. Tässä suunnitelmassa tilikauden tulos on positiivinen kaikkina vuosina.

1 000 euroa	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tilikauden yli/alijäämä	2 825	371	102	-8

Alijäämän kattamisvelvoite

Kuntalain 110 §:ään sisältyy alijäämän kattamisvelvollisuus eli taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Kunnan on taloussuunnitelman yhteydessä päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla kattamaton alijäämä katetaan.

Valtuuston hyväksyi sopeuttamisohjelman alkuvuonna 2022 ja sitä on noudatettu talousarvion 2023 ja 2024 laadinnassa.

Vuoden 2022 lopussa edellisiltä tilikausilta kertynyttä ylijäämää on 2,1 milj. euroa.

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	8 048	5 394	5 125	5 015
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjaukset	-250	-500	-500	-500
Investointimenot	-5 252	-4 772	-4 595	-5 100
Rahoitusosuudet investointimenoihin		190		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	250	100	100	100
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 523	412	130	-485
Antolainauksen muutos				
Antolainasaamisten lisäys				
Antolainasaamisten vähennykset	14	14	14	14
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	1 500	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 300	-1 500	- 2 000	-12 000
Lyhytaikaisen lainojen muutos				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos				
Korottomien velkojen muutos				
Rahoituksen rahavirta	-2 286	-1 486	-486	14
Rahavarojen muutos	237	-1 074	-356	-471

Rahoituslaskelman euroista sitova on pitkäaikaisten lainojen nettomuutos.

Rahoituslaskelman avulla tarkastellaan tilikauden toiminnan rahoitusta. Rahoituslaskel-
massa esitetään tulorahoituksen ja investointien määrät sekä rahoitustoiminnan muutosten
määrä. Näiden summa osoittaa kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Varsinainen toiminta ja investoinnit

Vuosikate tulee tuloslaskelmasta ja investointien määrä talousarvion investointiosasta. In-
vestointimenot ovat 4,8 milj. euroa.

Rahoitustoiminta

Antolainoja ovat kunnan muille yhteisöille antamat lainat. Lainansaaja maksaa lainasta korkoa ja lyhentää lainaa lyhennyssuunnitelman mukaisesti.

Lainakannan muutokset ovat kunnan vieraan pääoman muutoksia, eli kunnan itse ottamia lainoja. Lainoja lyhennetään ja uutta lainaa otetaan samaan aikaan. Kunta on hoitanut rahoituksen pitkäaikaisilla lainoilla ja kuntatodistusohjelmalla. Kunnan isoin laina on 20 milj. euron kertalyhenteinen laina. Se erääntyy vuonna 2025. Lainasalkusta pidetään suojattuna yli puolet.

Suunnitelmavuosina otettava lainamäärä merkitään rahoituslaskelmaan valmiiksi. Suunnitelman mukaisesti lainamäärä pienenee.

Velan määrän kehitys

vuoden lopussa	2022	2023	2024	2025	2026
Lainamäärä yhteensä milj. euroa	41,2	38	36,5	34,5	34,5
Lainamäärä/asukas euroa	4 000	3 689	3 544	3 350	3 350

Vanhoja lainoja lyhennetään lainaohjelmien mukaisesti. Suunnitelmavuonna on mahdollisuus ja aikomus lyhentää lainoja myös nopeutettuun tahtiin.

Suunnitelmavuodet 2025 – 2026

Toiminnan muutokset

Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva TE24 uudistus kasvattaa kunnan toimintaa. Kunnille siirtyy valtiolta työllisyys- ja elinkeinoasioiden hoitaminen ja kunnan tehtävät kasvavat merkittävästi. TE24 uudistus on otettu huomioon käyttötalousmenojen kasvuna ja vastaava summa on merkitty valtionosuustulojen kasvuun.

Verotulot

Kunta voi vaikuttaa verotulojen määrään tulo- ja kiinteistöveroprosenteilla. Verotuloarviot on tehty Kuntaliiton laskelman perusteella.

Valtionosuudet

Valtionosuuksien arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä. Valtionosuuksien osana maksettava verotulojen taseus on merkittävä tuloerä. Valtionosuuksiin on laitettu TE24 uudistuksen myötä tuleva uusi valtionosuus vuoden 2025 alusta.

Toimintakate

Toimintakatteeseen on laskettu mukaan TE24 uudistuksen toteutuminen vuoden 2025 alusta. Menojen lisäyksiksi on arvioitu 2 milj. euroa. Muiden kulujen nousuksi on arvioitu 3 %.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on nollan tietämällä molempina suunnitelmavuosina.

Investoinnit

Investointimenossa on välikausi ennen Hämeenkyrötilan rakentamisen aiheuttamaa investointimenojen nousua suunnitelmakaudella. Investointimenot pyritään pitämään poistoja pienempinä.

Lainamäärä

Suunnitelmakautena kunnan lainamäärä ensin pienenee ja sitten pysyy samalla tasolla. Koron nousun riski on hallittu koronvaihtosopimusten avulla. Lainasalkusta pidetään suojattuna suurin osa.

Talouden tasapainotus

Kuntalain 110 § määrittää tasapainotusvelvoitteen:

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalain 118 § määrittää arviointimenettelyn erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevalle kunnalle. Kunta joutuu arviointimenettelyn piiriin, ellei kunta ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin luvut täyttävät tietyt raja-arvot kahtena peräkkäisenä vuonna.

Kunta on tehnyt talouden sopeuttamisohjelma ja noudattaa sitä. Talous on tasapainossa suunnitelmakaudella.

Käyttötalous

HALLINTOPALVELUT	SIVISTYSPALVELUT	ELINympÄRISTÖ-PALVELUT
<p>Kunnanhallitus</p> <ul style="list-style-type: none"> . Toimielimet ja johto . Hallinnon tukipalvelut 	<p>Sivistyslautakunta</p> <ul style="list-style-type: none"> . Hallinto- ja toimistopalvelut . Varhaiskasvatus . Perusopetus . Lukiokoulutus . Vapaa-aikapalvelut 	<p>Elinympäristölautakunta</p> <ul style="list-style-type: none"> . Hallinto- ja toimistopalvelut . Tilapalvelut . Ateria- ja puhtauspalvelut . Yhdyskuntatekniikka . Ympäristöpalvelut . Elinkeinopalvelut . Vesihuoltolaitos

Käyttötalouden sitovuus

Käyttötalouden sitovuus valtuustolle on palvelualuekohtaiset menot ja tulot sekä toiminnalliset tavoitteet. Lautakunnat jakavat määrärahat käyttösunnitelmissa vastuualueille. Lautakunnat saavat päättää vuoden aikana vastuualuekohtaisista määrärahamuutoksista.

Talousarviokirjassa on vastuualuekohtaiset luvut valmiina, ne hyväksytään kuitenkin lopullisesti toimielinten hyväksymissä käyttösunnitelmissa.

Talousarvion seuranta

Valtuustolle esitetään osavuosikatsaus kaksi kertaa vuodessa. Katsaus sisältää talouden ja toiminnan raportin. Osavuosikatsauksista toinen sisältää myös konserniyhtiöiden raportit. Kunnanhallitukselle kootaan taloustaulukot kuukausittain.

Palvelualueet seuraavat taloutta ja toimintaa jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan välittömästi. Johtoryhmä käy talouden taulukot läpi kuukausittain.

Talousarviossa on vastuualueittain tilivelvolliset vastuuhenkilöt, jotka vastaavat seurannasta oman vastuualueensa osalta. Tilivelvollisia ovat palvelujohtajat ja vastuualueiden esimiehet. Palvelualueittaisesta seurannasta vastaavat palvelujohtajat.

Toimintakertomuksessa raportoidaan koko vuoden toteutuminen.

Talousarvion käyttötalousosan yhdistelmä palvelualueittain

1 000 euroa	TA 2023	TA 2024
HALLINTOPALVELUT		
Menot	4 104	4 232
Tulot	504	534
Netto	3 600	3 698
SIVISTYSPALVELUT		
Menot	23 606	24 849
Tulot	1 100	1 100
Netto	22 506	23 749
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT		
Menot	10 355	9 978
Tulot	12 149	10 773
Netto	+1 795	+795
HÄMEENKYRÖN VESIHUOLTOLAITOS		
Menot	1 550	1 437
Tulot	2 259	2 418
Nettotulo	+709	+981
YHTEENSÄ		
Menot	39 615	40 496
Tulot	16 013	14 825
Netto	23 602	25 671

Yhteiset tavoitteet

Sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Uutena työnä kunnalle tuli yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön muotojen kehittäminen jatkuu.

Ilmastonmuutos on monivaikutteinen ja pitkäkestoinen vääjäämätön tosiasia, joka ei kohdistu tarkasti yhteen vuoteen tai ajankohtaan, mutta on asia, joka kunnan on otettava huomioon toiminnassaan. Muutokseen on varauduttava ja on osoitettava, että muutosta torjutaan ja lievennetään.

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Hyvinvointityön tarpeiden tiivis seuranta hyvinvointialueen kanssa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kehitetään yhdyspintatyötä Pirhan kanssa. Yhdyspintatyötä on kaikilla palvelualueilla (kiinteistöasiat, palveluverkko, hyvinvointi)	Tavoitetaso: Aktiivinen osallistuminen Pirhan kutsumiin kokouksiin. Pirhan edustajat hyvinvointiryhmässä, perhekeskuksen ja opiskeluhuollon ohjausryhmissä. Mittari: Osallistutaan kaikkiin tarpeellisiksi katsottuihin tilaisuuksiin. Johtoryhmän, hyvinvointikoordinaattorin ja esihenkilöiden sanallinen arvio	Johtoryhmä, hyvinvointikoordinaattori, vastuualueiden esihenkilöt
Hyvinvointitiedolla johtaminen	Tavoitetaso: Käytettävissä olevan tiedon jakaminen molemminpuolisesti hyvinvointialueen kanssa sekä tiedon käyttäminen kunnan omassa toiminnassa. Käytettävien tietolähteiden laajentaminen mahdollisuuksien mukaan. Mittari: tiedämme riittävästi ja oikeita asioita. Hyvinvoinnin johtoryhmän sanallinen arvio	Johtoryhmä

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Yhä vahvempi hyvinvointia rakentava osallisuus ja sujuvampi arki

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kuntalaisten osallistamis- mahdollisuuksien lisäämi- nen, otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – Hämeenkyrö kuuluu kaikille	Tavoitetaso: listata osallista- misen mahdollisuudet ja keinot Mittari: laatia osallisuus- suunnitelma vuoden aikana	Johtoryhmä
Yhdenvertaisuuden lisäämi- nen	Tavoitetaso: Olemme fyysi- sesti ja digitaalisesti saavu- tettavia Mittari: Henkilöstö koulu- tettu saavutettavuuteen - esteettömyyskartoitusten aloittaminen	Johtoryhmä ja hyvinvointi- koordinaattori

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Ilmasto-ohjelman toteuttaminen vahvistaa Hämeenkyrön asemaa veto- ja pi-
tovoimaisena Pirkanmaan vehreänä helmenä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kestävät hankinnat	Tavoitetaso: lisätään han- kintaohjeistukseen kestä- vyyden kriteerit Mittari: ohjeistus päivitetty ja koulutus järjestetty henki- löstölle	Johtoryhmä

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Talouden tasapainottaminen sekä toimintaympäristön ja hyvän hallinnon kehittäminen jatkuvat

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Aktiivinen digitaalisten palveluiden käyttöönotto ja toimialojen välinen yhteistyö digitalisaation edistämiseksi	Tavoitetaso: tehdään yhteistyötä entistä enemmän ja tiedetään, mitä kaikilla palvelualueilla on tekeillä Mittari: toimialojen yhteinen digityöryhmä aloittaa työnsä	Talous- ja hallintojohtaja ja tietohallintopäällikkö
Kuntastrategia ja sen arvot tunnetaan ja toteutetaan	Tavoitetaso: Kunta toimii arvojensa ja kuntastrategian mukaisesti Mittari: Palvelualueiden toimet strategian jalkauttamisessa. Asiakaspalaute.	Johtoryhmä

Hallintopalvelut

Palvelujohtaja
Toimielimet/lautakunta

talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta
valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja
vaaliviranomaiset

	2024 alkuperäinen	2024 talousarvi- ossa	
Hallinto- ja toimistopalvelut			
Hallinnon tukipalvelutiimin perustaminen sote-uudistuksen yhteydessä, keskitetyt toimistopalvelut	100 000	0	Eurosäästöä ei voinut kohdentaa millekään palvelualueelle. Tukipalvelutiimistä on tehty hallitukselle erillinen selvitys. Hallitus totesi asian loppuunkäsittelyksi ja sopeuttamisohjelman säästöta-voite toteutetaan nykyisen organisaation puitteissa sopeuttamisohjelmassa mainit- tua aikataulua pidemmällä ajalla hallitusti.
Osallistuvan budjetoinnin raha pois		0	Toteutettiin vuosina 2022 - 2024
Kiinteistöverot			
Kiinteistöveroselvitys kiinteistöveropohjan kasvattamiseksi, lopullinen lisätulovaikutus 300 000 – 400 000 €/v.	100 000	+200 000	Selvitysten teko aloitettiin vuonna 2022. Työ jatkuu vuonna 2024 ja kenties vielä vuonna 2025. Selvityksen tu- lokset näkyvät kiinteistövero- tuotoissa vuodelta 2023. Suurin muutos tulee vuoden 2024 tuloihin. Vuoden 2023 tulolisäys oli noin 20 000 eu- roa, vuoden 2024 tulolisäys noin 70 000 euroa.
	200 000		

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	4 102 900	4 103 600	4 231 000
Tulot	753 600	504 000	534 000
Netto	3 349 300	3 599 600	3 698 000

Tilinpäätöksen 2022 luvut eivät ole vertailukelpoiset 2023 alusta tapahtuneen hyvinvointi-alueuudistuksen vuoksi.

Toimintaa kehitetään edellisvuosien tapaan ottamalla käyttöön uusia ohjelmia ja uudistamalla nykyisiä.

Hallituksen perustamat toimikunnat jatkavat työtään

- johtamisjärjestelmätoimikunta antaa loppuraportin huhtikuussa
- elinkeino- ja työllisyystoimikunta toimii elinkeino- ja työllisyysasioiden linjaavana elimenä, valmistelee tarvittaessa esityksiä hallitukselle, ohjaa TE-uudistuksen toimeenpanon valmistelua ja valmistelee esityksen elinkeino- ja työllisyyspalvelujen organisoinnista ja sijoittumisesta kunnan organisaatiossa vuoden 2025 alusta.

Hallituksen tavoitteet

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuhenkilö
Kunnan eva-menettelyn kehittäminen	Tavoitetaso: Uusia eva-ohjeistus ja yritysvaikutusten arviointi Mittari: uudet ohjeet on hyväksytty vuoden aikana	Talous- ja hallintojohtaja
Päätöksenteon toimintaprosessien yhtenäistäminen, prosessin kuvaaminen ja toimintatapamuutokset	Tavoitetaso: kunnan kaikki esityslistat ja pöytäkirjat ovat samalla logiikalla tehtyjä Mittari: ohje tehty vuoden aikana	Talous- ja hallintojohtaja
Vakanssi järjestelmän päivitys toimivammaksi ja henkilökuntamäärää paremmin ohjaavaksi	Tavoitetaso: aikaansaada selkeä ja käytännössä toimiva vakanssijärjestelmä Mittari: päivitystyö ja päätös tehdään vuoden aikana	Henkilöstöpäällikkö

Toimielimet ja johto

talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 944 400	1 546 200	1 603 200
Tulot	28 100	13 500	15 000
Netto	1 916 300	1 532 700	1 588 200

Vastuualueella on määrärahat valtuustolle, hallitukselle, tarkastuslautakunnalle, kunnanjohtajalle, talous- ja hallintojohtajalle ja vaaleille sekä yhteistoiminnalle.

Palveluliikenne siirrettiin vuoden 2023 alusta sivistyslautakunnan vastuulle.

Määrärahavarauksia

- 7 valtuuston kokousta
- 26 hallituksen kokousta
- määräraha presidentinvaalien ja eu-vaalien hoitamiseen

Vastuualueen määrärahoista maksetaan nämä yhteistoiminnan kulut

- Kuntaliitto 24 000 euroa
- Pirkanmaan liitto 68 000 euroa
- Joutsenten Reitti 34 000 euroa
- osuus Sastamalan koulutuskuntayhtymän kehittämissyöksiköstä 40 000 euroa
- maaseutuelinkeinoviranomaistoiminta 57 000 euroa
- verotuskustannukset 107 000 euroa
- joukkoliikenne, Hämeenkyrölippu ja nuorisolippu 50 000 euroa
- löytöeläimet 11 000 euroa

Hallinnon tukipalvelut

henkilöstöpäällikkö Jyri Lammela

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	2 158 500	2 557 400	2 628 800
Tulot	725 500	490 500	519 000
Netto	1 433 000	2 066 900	2 109 800

Aiemmin henkilöstöpalvelujen menona ollut koko kunnan e-passien määrärahavaraus on siirretty suoraan palvelualueille. Samoin uuden, vuoden 2023 alusta voimaan tulevan, palkitsemisohjeen toimeenpanon määrärahat ovat palvelualueilla.

Hallinnon tukipalvelujen vastuualueella on viisi osavastuualuetta

- Tietohallintopalvelut, jolle kuuluu kunnan perustietotekniikan hoidon järjestäminen
- Henkilöstöpalvelut hoitaa hr (human resources) -toimintojen ja palkanlaskentapalvelun koordinoinnin, palvelussuhteisiin liittyvän neuvonnan ja yhteistoimintamenettelyyn kuuluvat asiat
- Laskentapalvelut hoitaa laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen
- Hallintopalveluille kuuluu hallituksen ja valtuuston kokouksiin liittyvät käytännön järjestelyt, asiakirjahallinnon koordinointi ja arkistotoimi sekä viestiliikenne

Hallinnon tukipalvelut hoitaa myös tietosuoja-asioiden koordinoinnin, vastaa nettisivualueen ja intranetin toimivuudesta, talousraportoinnin järjestelmän käytettävyydestä.

Määrärahavarauksia: tietohallinnon tulona 388 000 (358 000) yksiköiden maksama korvaus perustietotekniikan hoidosta, hallintoverkossa 194 (179) työasemaa, yhden koneen sisäinen kustannus on 2 000 (2 000) euroa

• perustietotekniikan ylläpitoon	542 400 (500 800)
taloushallinnon ICT-menoihin	143 000 (133 000)
henkilöstöhallinnon ICT-menoihin	49 000 (48 000)
henkilöstöhallinnon asiantuntijapalvelut	153 000 (151 000)
• työterveyshuollon menot / tulot	315 000 (312 000) / 131 000 (131 000)
• tasausmaksu	606 000 (600 000)

ePassi-menot on jaettu palvelualueille. Koko kunnan ePassi-menot ovat yhteensä 20 000 euroa.

Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja
Lautakunta

sivistysjohtaja Kimmo Levänen
sivistyslautakunta

	2024 alkuperäinen	2024 talousarvi- ossa	
Varhaiskasvatus			
Päiväkotien johdon virkajärjestelyt ja nimikemuutos	0	0	Päätöksenteko toteutunut, eurovaikutukset jo varhaiskasvatuksen henkilöstökuiluissa 2023.
Poistetaan 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus 20 h/viikko	0	0	Arvioitu tulonlisäys huomioidu varhaiskasvatuksen tuloissa ta 2023
Lasten alenemasta ja päivähoidon käytön muutoksesta johtuva henkilöstön tarpeen muutos	30 000	0	Ei toteudu vielä 2024
Esiopetus			
Esiopetuksen siirto varhaiskasvatukseen.	30 000	0	Päätöksenteko toteutunut, eurovaikutukset perusopetuksen 2023 henkilöstökuiluissa
Perusopetus			
Perusopetuksen ryhmäkokojen tasaaminen	50 000	0	Päätöksenteko toteutunut, eurovaikutukset perusopetuksen 2023 henkilöstökuiluissa. 2024 ei vielä seuraavaa tasausta.
Kirjasto			
Aineistomääräraha	-10 000	0	Ta 2023 määrärahasta vähennetty 10 000 euroa, palautetaan ta 2024
Kansalaisopisto			
Sasky-ratkaisun vaikutus	20 000	0	Ratkaisun vaikutukset laskivat jo 2023 kuluja, vaikutus talousarvioon 2024 korjauksena raamipäätöksessä
	120 000	0	

Sivistyspalvelut yhteensä

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	23 861 200	23 606 200	24 848 800
Tulot	1 513 900	1 100 000	1 100 000
Netto	22 347 300	22 506 200	23 748 800

Tilinpäätöksen 2022 luvut eivät ole vertailukelpoiset 2023 alusta tapahtuneen hyvinvointi-alueuudistuksen vuoksi.

Sivistyspalvelut vastaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä vapaa-aikapalveluiden järjestämisestä. Lisäksi sivistyspalveluille kuuluu hyvinvointityön koordinointi ja ehkäisevästä päihdetyöstä vastaaminen. Palvelualueella toimeenpannaan ja vakiinnutetaan laajan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteitä.

Sivistyslautakunnan alainen hyvinvointijaosto aloittaa toimintansa 1.1.2024. Jaoston tehtäviin kuuluu hyvinvointityön seuraamisen lisäksi vapaa-aikapalvelujen vastuualueeseen kuuluvat asiat.

Oppilas- ja lapsimäärien muutokset eivät vaikuta merkittävästi palveluihin vielä 2023, mutta niihin valmistaudutaan pidemmän aikavälin suunnittelussa. Vuoden 2024 aikana aletaankin valmistella palveluverkkoselvitystä.

Hankerahoitusta hyödynnetään aktiivisesti palvelualueella. Harrastamisen Suomen malliin on saatu edelleen avustusta. Hankkeen tavoitteena on taata jokaiselle lapselle ja nuorelle maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Keskeinen investointikohde sivistyspalvelujen alueella on Kyröskosken urheilukeskushankkeen loppuunsaattaminen. Uusi huoltorakennus valmistuu 2024.

Päiväkotien ja koulujen ateriapalvelut hankitaan elinympäristöpalveluilta, joka vastaa myös sivistyspalvelujen hallinnoimien tilojen siivouspalveluista ja kiinteistönhoidosta Monitoimikeskus Siltaa ja muutamaa muuta kiinteistöä lukuun ottamatta.

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Yhtenäinen ja kannustava kasvun ja oppimisen polku

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Hämeenkyrön toimintamalli joustavaan esi- ja alkuopetukseen	Tavoitetaso: kirjallisen suunnitelman valmistuminen hankkeen aikana, käyttöönotto kevään aikana Mittari: Sivistyslautakunta hyväksyy toimintamallin kevään kokouksessa	Varhaiskasvatuksen johtaja, johtava rehtori

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Hyvinvointityön tarpeiden tiivis seuranta hyvinvointialueen kanssa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Opiskeluhuollon yhteistyömuotojen vakiinnuttaminen ja kehittäminen	Tavoitetaso: Säännölliset yhteistyöryhmien kokoukset. Mittari: kysely henkilöstölle	sivistysjohtaja

Strateginen päämäärä: Hyvä kasvun ja oppimisen ympäristö

Avaintavoite: Yhä vahvempi hyvinvointia rakentava osallisuus ja sujuvampi arki

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Lapsivaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöönotto osana uudistettua eva-lomaketta	Tavoitetaso: lapsivaikutusten ennakkoarvioinnin sisällyttäminen evan tekoon Mittari: mukana 100 % tehdyissä ennakkoarvioinneissa	Vastuualueiden esihenkilöt ja muut vaikutusten ennakkoarviointien laatijat
Lasten osallisuusmalli ja sen käyttöönotto	Tavoitetaso: Lapsiparlamentin perustaminen ja toiminnan aloittaminen Mittarit: parlamentin toiminnan määrä 2024	Varhaiskasvatus, alakoulujen rehtorit, hyvinvointikoordinaattori
Yhdistysten toiminnan tukeminen ja yhteistyö	Tavoitetaso: yhteistyö Seuraparlamentin ja kulttuuriparlamentin kanssa. Mittarit: yhdessä tuotetut tapahtumat. Myönnettyjen toiminta- ja kohdeavustusten lukumäärä.	Liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointikoordinaattori

Palvelualue koostuu viidestä vastuualueesta, jotka huolehtivat osaltaan palveluiden järjestämisestä ja niiden kehittämisestä. Kunkin vastuualueen esihenkilö, sivistysjohtaja ja hyvinvointikoordinaattori muodostavat sivistyspalvelujen johtoryhmän.

- hallinto- ja toimistopalvelut
- varhaiskasvatuspalvelut
- perusopetuspalvelut
- lukiokoulutuspalvelut
- vapaa-aikapalvelut

Hallinto- ja toimistopalvelut

talous- ja hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	358 200	274 500	449 000
Tulot	100	0	0
Netto	358 200	274 500	449 000

Hallinto- ja toimistopalvelut vastaa sivistyksen palvelualueen yhteisten asioiden koordinoimisesta ja kehittämisestä sekä sivistyslautakunnan ja hyvinvointijaoston päätöksenteon valmistelusta. Lautakunnan on arvioitu kokoontuvan 10 kertaa tulevana vuonna, hyvinvointijaoston toiminta alkaa 1.1.2024.

HyTe, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannuspaikka siirretään vapaa-aikapalveluista hallinto- ja toimistopalveluille. Koordinaattorin palkka- ja toimintakulujen lisäksi kustannuspaikalle varataan yhdistysten avustuksiin tarkoitettu 10 000 euroa. Hyvinvointikoordinaattorin tehtäviin kuuluu koko kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja liukumapintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Vastuualueen talousarvioon siirrettiin kunnan Hallintopalveluista palveluliikenteen kulut 44 000 euroa sekä koko sivistyspalvelualueelle varatut e-passi-, muistamis- ja palkitsemiskulut.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	7 066 500	7 746 900	8 253 100
Tulot	476 900	491 500	434 500
Netto	6 589 700	7 255 400	7 818 600

Varhaiskasvatuksen lakisääteisenä tehtävänä on järjestää osa- ja kokopäiväistä varhaiskasvatusta, vuorohoitoa sekä tilapäistä varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen vastuualueelle kuuluu myös esiopetus. Kaikissa hoito- ja palvelumuodoissa tulee lapselle järjestää tarvetta vastaava kasvun ja oppimisen tuki. Esiopetusta järjestetään kaikissa kunnallisissa päiväkodeissa ja lisäksi Kyröskosken koululla toimii Kirkonkylän päiväkodin satelliittiryhmä. Myös Pilke Väinämöisessä järjestetään esiopetusta.

Syntyvyys on laskussa, mutta lapsimäärään palveluissa se ei ole vielä vaikuttanut. Osallistumisaste varhaiskasvatukseen on kasvanut viime vuosina. Erityisesti osallistumisasteen kasvu näkyy alle kolmevuotiaissa; heitä on kunnallisissa päiväkodeissa yksi ryhmällinen enemmän kuin vuosi sitten. Henkilöstömäärä säilyy siten ennallaan vuonna 2024. Hankerahoituksella työskentelee 3–4 henkilöä.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistus tehdään 1.8.2024, joka vaikuttaa mahdollisesti asiakasmaksuihin sekä palvelusetelin käyttäjien omavastuuosuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa asiaan liittyvän ilmoituksen loppuvuodesta 2023.

Varhaiskasvatuspaikkoja ostetaan toisista kunnista hämeenkyröläisille toiseen kuntaan sijoitetuille lapsille, ruotsia äidinkielenään puhuville sekä toisessa kunnassa esiopetuksessa oleville lapsille, jotka tarvitsevat täydentävää varhaiskasvatusta. Yhteensä paikkoja ostetaan yksi. Hämeenkyrö myy toisille kunnille 6 paikkaa. Hyväksytyjä palvelusetelituottajia on 16 ja vuoden 2024 alussa hämeenkyröläisiä lapsia on kahdeksassa eri palvelusetelipäiväkodissa. 17 lasta on varhaiskasvatuksessa palvelusetelillä Hämeenkyrön ulkopuolella.

Varhaiskasvatuslaki (540/2018) edellyttää, että vuoden 2030 alusta lukien tulee kahdella kolmasosalla henkilöstöstä olla varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus ja heistä vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Hämeenkyrössä muutosta on tehty suunnitelmallisesti ja hallitusti muuttamalla vapautuneita varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakansseja varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi. Vuoden 2024 talousarviossa muutetaan kolme vapautunutta vakanssia; vakanssit 4063, 4087 ja 4109.

Hämeenkyrö on yhdessä Tampereen kehyskuntien kanssa tehnyt päätökset eVaka -tietojärjestelmän käyttöön ottamisesta varhaiskasvatuksessa. eVaka korvaa nykyistä järjestelmistä Effican ja Päikyn. Järjestelmän käyttöönotto alkaa arviolta helmi-maaliskuussa 2024. Järjestelmän vaihdos on suuri muutos ja siihen koulutetaan henkilöstö ja hallinto sekä opastetaan huoltajia.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on kehittänyt kansallisen laadunarviointijärjestelmän, jonka tarkoitus on tukea palvelun järjestäjiä lakisääteisessä arviointitehtävässään. Laadunarviointijärjestelmä (Valssi) on digitaalinen järjestelmä ja sen pohjana on varhaiskasvatuksen laadunarvioinnin perusteet ja suositukset. Hämeenkyrössä Valssi -järjestelmä otetaan käyttöön toimintakaudella 2023–2024. Käyttöönoton koordinointiin on saatu erityisavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Varhaiskasvatuslaki lasten saaman tuen osalta tuli voimaan 1.8.2022. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus laativat yhdessä tuen käsikirjaa, jonka avulla tuen toteuttamisen periaatteita kehitetään ja yhdenmukaistetaan. Tuen käsikirjaan kuvataan myös joustavan esi- ja alkuopetuksen toteuttamisen rakenteet. Käsikirja valmistuu vuonna 2024. Tukea tarvitsevien lasten osuus on kasvussa ja suunnitelmavuosille esitetään yhden varhaiskasvatuksen erityisopettajan vakanssin lisäämistä.

Kunnan omat yksiköt

- Kirkonkylän päiväkotit (sis. Kyröskosken esiopetusryhmä)
- Heinijärven päiväkotit
- Sasin päiväkotit
- Kolme kotona työskentelevää perhepäivähoitajaa

Kunnassa toimivat yksityiset palveluseteliyksiköt

- Pilke Väinämöinen
- Päiväkotit Pomppis
- kaksi yksityistä perhepäivähoitajaa

Lapsimäärät

	20.9.2021	20.9.2022	20.9.2023
Kunnalliset päiväkodit	280	362	365
perhepäivähoito	11	11	10
Kunnallinen yhteensä	291	373	375
ostopalvelut	8	5	1
palveluseteli	89	107	102
Kaikki yhteensä	388	485	478

Kunnallisessa esiopetuksessa lapsia on yhteensä 105, heistä 80 käyttää myös varhaiskasvatusta. Yksityisissä yksiköissä esiopetuksessa on yhteensä 15 lasta.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminta pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, kuntastrategiaan, hyvinvointikertomuksen painopisteisiin ja varhaiskasvatuksen vastualueen toimintasuunnitelmaan sekä yksiköiden esiopetuksen vuosisuunnitelmiin ja varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmiin. Varhaiskasvatuksessa painopisteinä 2024 jatkaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu, liikunta, digiloikka, leikin pedagogiikka sekä positiivinen pedagogiikka.

Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun velvoite astui voimaan 1.6.2023. Tasa-arvosuunnittelun prosessi etenee vuonna 2024 ja yhdenvertaisuussuunnittelun tulee olla valmiina 1.6.2025. Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu nivotaan Hämeenkyrössä osaksi muuta pedagogiikan kehittämistä ja arviointiprosesseja.

Varhaiskasvatus sai digikehittämiseen hankerahoitusta Opetushallitukselta digilaitemäärän ja käyttöosaamisen kasvattamiseksi, jotta laitteet olisivat luontainen osa pedagogista toimintaa. Tällä tavalla jokaisella lapsella on tasavertainen mahdollisuus kehittyä aktiiviseksi toimijaksi digiyhteiskuntaan. Hankkeen toiminta jatkuu 31.7.2024 saakka, jonka jälkeen tulee selvittää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laitehallinnan ja laitteiden käytön teknisen sekä pedagogisen tuen jatkuminen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus haastaa koko maassa, erityisesti varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajista on pulaa. Uusien työntekijöiden rekrytointia ja mentorointiohjelmaa sekä koko henkilöstön työhyvinvointia kehitetään saatujen kokemusten perusteella edelleen. Henkilöstökoulutuksien sisällöt nousevat painopisteistä. Vuonna 2024 koulutetaan henkilöstöä leikin pedagogiikkaan sekä eVakan ja Valssin käyttämiseen.

Esi- ja alkuopetus jatkaa joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämistä kaudella 2023–2024. Työssä käytetään Idis -työvälinettä toiminnan suunnitteluun, siihen koulutetaan henkilöstöä sekä luodaan Hämeenkyrön mallia joustavaan esi- ja alkuopetukseen. Joustavassa toiminnassa ovat mukana kaikki esiopetusikäiset sekä kaikki ensimmäisen luokan oppilaat. Joustavia rakenteita kehitetään myös viisivuotiaiden ja esiopetusikäisten kesken. Tarkoituksena kaikissa joustavissa ryhmittelyissä on, että lapsella on mahdollisuus edetä oman taito- ja kehitystasonsa mukaisesti.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoi- tusosuus, euroa	Käyttöaika
Joustava esi- ja alkuope- tus, varhaiskasvatus	Opetus- ja kulttuuri- ministeriö	18 000	4 500	1.8.2022- 30.5.2024
Digihyppy Chrome- bookeilla	Opetushallitus	77 400	8 600	1.6.2022- 31.7.2024
Valssi -arviointityökalun käyttöönoton koordi- nointi	Opetus- ja kulttuuri- ministeriö	39 579	9 800	1.1.2023- 30.6.2024
Koronan vaikutuksien lieventäminen 2022– 2024	Opetus- ja kulttuuri- ministeriö	50 000	2 630	26.10.2022- 31.7.2024

Perusopetus

Johtava rehtori Timo Mäkelä

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	13 430 000	12 635 300	13 050 000
Tulot	785 800	499 100	513 300
Netto	12 644 200	12 136 200	12 536 700

Perusopetuksen järjestäminen on sivistyspalveluiden keskeisimpiä tehtäviä. Vastuualueelle kuuluu neljä alakoulua (vuosiluokat 1–6) ja yksi yläkoulu (vuosiluokat 7–9), joissa opiskelee tällä hetkellä 1 161 oppilasta. Alakouluilla järjestetään 1.–2. luokkalaisille aamu- ja iltapäivätoimintaa koulupäivien aikana.

Suunnitelmavuosien 2022–2024 aikana ei ole näkyvissä suurta muutosta koulujen oppilasmääriin, joka vaikuttaisi palvelujen tarpeeseen tai henkilöstöresurssiin. Uusia vakanssiesityksiä ei esitetä tulevalle vuodelle.

Perusopetuksen opetusryhmiä on yksi enemmän kuin edellisenä lukuvuonna. Pro-luokka aloitti Kirkonkylän koululla syyslukukaudesta 2023 alkaen. Valtioneuvoston asettama tuntikehyksen vähimmäistuntimäärä on 224 tuntia. Perusopetuksessa lukuvuodella 2022–2023 voimassa oleva tuntijako on 226 tuntia.

Perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat koulukohtaiset menot, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot, hankemenot sekä muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot ja lastensuojelulain perusteella laskutettavat koulutuksen menot).

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen palvelut:

- osa-aikainen erityisopetus: kaikki koulut
- luokkamuotoinen erityisopetus (pienluokat):
 - Kirkonkylän koulu
 - toiminta-alueittaisen opetuksen ja erityisen tuen luokka, pro-luokka
 - ei pysyviä pienluokkia
 - Kyröskosken koulu 2 kpl
 - pienluokka 1.–2.lk
 - pienluokka 3.–6.lk
 - Mahnala 1 kpl
 - pienluokka 1.–2.lk
 - Yhteiskoulu
 - monimuotoiset pienluokat 6.–9.lk
 - Jopo (8.–9.lk)

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhä useampi peruskoulun oppilas sai oppimisen tukea vuonna 2022. Hämeenkyrössä joka neljäs oppilas kuuluu oppimisen tuen piiriin (25,7 %). Meillä erityisen tuen oppilaita on 3,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin Pirkanmaalla. Myös osa-aikaisen erityisopetuksen määrä on kasvanut.

Ikaalisissa opiskelevat hämeenkyröläiset oppilaat siirrettiin Hämeenkyröön, ja he aloittivat opiskelun Kirkonkylän koululla ja Yhteiskoululla syksyllä 2023. Kirkonkylän koululle perustettiin ryhmä, jossa osa oppilaista opiskelee toiminta-alueittain. Ryhmää varten perustettiin erityisluokanopettajan sekä koulunkäynninohjaajien vakanssit.

Joustava perusopetus eli JOPO-luokalla pyritään ennaltaehkäisemään tilannetta, että nuori jäisi sivuun toisen asteen opinnoista. JOPO-luokka ottaa Yhteiskoululla kopin koulukäymättömistä oppilaista, paljon poissaoloja keränneistä oppilaista ja tarjoaa väliaikaispaikkoja oppilaille, joille Yhteiskoululle meno on syystä tai toisesta jossain tilanteissa vaikeaa. JOPO-luokassa opiskelee oppilaita eri tuenportilla.

Kehittämishankkeet ja kehittämistoimet

Lukuvuonna 2023–2024 käynnissä olevat hankkeet, joihin on saatu ulkopuolista tulo-rahoitusta.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoitus- osuus, euroa	Käyttöaika
Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten ta-soittamiseen	Opetus- ja kulttuuriministeriö	89 000	4 684	26.10.2022-31.07.2024
Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen	Opetushallitus	20 000	8 572	12.5.2023-31.12.2024
Liikkuva koulu -yläkoulu	Aluehallintovirasto	1 580	1 580	1.12.2022-31.12.2023
Suomen malli -kerhohanke	Aluehallintovirasto	55 000	18 333	7.10.2023-31.7.2024
Joustava esi- ja alkuopetus, perusopetus	Opetus- ja kulttuuriministeriö	18 000	4 000	1.8.2022-30.5.2024
Kestävyys ja ilmasto-oppia kouluihin käytännössä (linnkunta)	Opetushallitus	Avustus maksettu linnkunnalle		1.10.2022-31.5.2024

Palvelujen ostot

Perusopetuspalveluita ostetaan kuntien välisillä sopimuksilla muualta, mikäli oppilaan äidinkieli on ruotsi tai mikäli oppilas tarvitsee sellaisia tukipalveluita oppimisensa tueksi, ettei niitä omassa kunnassa järjestetä. Kunta maksaa toiselle kunnalle kotikuntakorvausta, mikäli sen alueella asuva oppilas käy perusopetuksessa toisen kunnan alueella. Nämä maksut ja tulot perustuvat kotikuntakorvauslakiin, eivätkä ole kuntien kesken sovittavissa.

Oppilaskuljetusten ajojärjestelyt hankitaan Tuomi Logistiikalta. Oppilaskuljetuksiin on varattu 1 147 000 euroa (2023 ta-varaus 1 073 500 euroa)

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2022	20.9.2023	Muutos
1-6 vuosiluokat	763	787	+24
7-9 vuosiluokat	378	374	-4
Oppilasmäärä yhteensä	1 141	1 161	+20

Vieraskuntalaisia oppilaita on yhteensä 13.

Kuljetusoppilaiden määrä	20.9.2022	20.9.2023	Muutos
1-6 vuosiluokat	290	296	+6
7-9 vuosiluokat	165	181	+16
Oppilasmäärä yhteensä	455	477	+22

Lukiokoulutus

rehtori Merja Heinäaho

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 072 600	1 071 900	1 111 200
Tulot	10 400	0	0
Netto	1 062 200	1 071 900	1 111 200

F.E. Sillanpään lukion tehtävänä on järjestää korkealaatuista lukiokoulutusta lähialueen nuorille. Lukio toimii samassa kiinteistössä Yhteiskoulun kanssa. Lukiossa on 6 lehtoria (1 toimii vararehtorina) sekä näiden lisäksi 12 yhteistä lehtoria perusopetuksen kanssa ja 2 yhteistä tuntiopettajaa.

Peruskoulun päättäneistä Yhteiskoulun oppilaista noin 19,7 % hakeutui omaan lukioon. Syksyllä 2023 lukion ensimmäisen luokan aloitti 31 opiskelijaa, joista 23 tuli Yhteiskoulusta. Lukioon tuli opiskelijoita myös naapurikunnista Sastamalasta (2) ja Ylöjärveltä (7). Lisäksi lukion ykkösellä on sveitsiläinen vaihto-opiskelija.

F.E. Sillanpään lukio on verkostoitunut Tampereen seutulukioiden kanssa. Tämä mahdollistaa osaamisen, ideoiden ja kokemusten jakamisen. Tänä lukuvuonna uusi opetussuunnitelma on käytössä kaikilla ikäluokilla.

Yhteistyö jatkuu Ikaalisten lukion kanssa muun muassa opinto-ohjauksessa yhdessä toteutettujen oppilaitostutustumisten merkeissä. Teemaopintoja kehitetään yhteissuunnittelun avulla.

Kaikkien oppiaineiden osalta tehdään yhteistyötä Tampereen kesäyliopiston kanssa. Tutor-Housen digiluokassa on mahdollisuus opiskella kieliä, jotka eivät pienen ryhmäkoon vuoksi toteudu luokkamuotoisena opetuksena omassa lukiossa. Kokonaisen opintojakson toteuttamiseksi tarvitaan 6 opiskelijaa. 3–5 opiskelijalle opintojakso tarjotaan puolikkaana. Fysiikassa ja teemaopinnoissa (Työpolku) opiskelijamme vierailevat Tampereen yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiassa.

Kehittämishankkeet ja -toimet

- F.E. Sillanpään lukiossa panostetaan hyvinvointiin ja viihtyvyyteen. Tukea on tarjolla ja mahdollista saada nopeastikin. Lukiolaisten tukena ovat opettajien lisäksi terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja nuorisotyöntekijä. Terveydenhuoltohenkilöstö on Pirhan palveluksessa. Lukiolle nimettiin hyvinvointivastaavat, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä opiskelijakunnan hallituksen kanssa.
- F.E. Sillanpään lukiossa opiskelijat auttavat uusia opiskelijoita Tutor -toiminnan kautta. Tutor on toisen vuoden opiskelija, joka on saanut tehtävänsä koulutuksen. Opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien kanssa. He opastavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukion käytänteissä ja kurssien valinnoissa sekä perehdyttävät koulun kulttuuriin. Tutoreiden tärkeä tehtävä on uusien opiskelijoiden tutustuttaminen toisiinsa.
- Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön näkyy lukion valinnoissa ja toimintatavoissa. Hämeenkyrön kuntastrategian mukaisesti lukion strateginen päämäärä on hyvinvoiva hämeenkyröläinen. Lukiossa näkyy vahvasti yhteisöllisyys ja FESONJES-henki. Nuorilla on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää.
- F.E. Sillanpään lukiossa on tarjolla teemaopintona Työpolku -kurssi, joka on paikallisten yrittäjien kanssa toteutettu hanke. Työpolku on kokonaisuus, joka tukee työllistymiseen vaadittavia taitoja ja tarjoaa oppijoille mahdollisuuden osoittaa osaamisensa lopulta työharjoittelun kautta yrittäjien tarjoamissa työtehtävissä. Onnistuneen työharjoittelujakson päätavoite on työllistää nuoret kesätöihin.
- Uudistunut opetussuunnitelma lisää edelleen henkilökunnan koulutustarvetta sekä työvälineiden päivytystä.

Hankkeet

CRITICAL-hanke

- Lukio on mukana Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan CRITICAL – hankkeessa. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, millaiset kriittisen lukemisen taidot suomalaisilla lukiolaisilla on lukion eri vaiheissa. Tutkimus tuottaa arvokasta tietoa, jonka perusteella tutkijat kehittävät edelleen kriittistä lukutaitoa edistäviä opetusmateriaaleja ja kriittisen lukutaidon arviointimenetelmiä.

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2022	20.9.2023	Muutos
1 lk.	34	31	-3
2 lk.	48	34	-14
3 lk.	47	48	+1

Vieraskuntalaisia opiskelijoita on v. 2023 yhteensä 40.

Vapaa-aikapalvelut

vapaa-aikapäällikkö Mika Koskela

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 933 900	1 877 700	1 985 500
Tulot	240 700	109 400	152 100
Netto	1 693 200	1 768 300	1 833 300

Vapaa-aikapalveluiden vastuualueelle kuuluvat osavastuualueet:

- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut (sis. museot ja musiikkiopiston)
- Liikuntapalvelut
- Nuorisopalvelut

Vapaa-aikapalvelut toteuttaa lakien ja kuntastrategian mukaisesti hyvinvointia edistäviä palveluita tarjoamalla monipuolisesti erilaisia palveluita ja harrastusmahdollisuuksia. Vapaa-aikapalveluiden rooli hyvinvointipalveluiden tuottajana korostuu uuden kuntastrategian johdosta. Tulevalle vuodelle etenkin kulttuurihyvinvointi on nostettu keskeiseen asemaan. Hyvinvointityötä edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Toimintoja suunnitellaan muun muassa seuraparlamentin, kulttuuriparlamentin ja erilaisten yhdistysten kanssa.

Sivistyslautakunnan alainen hyvinvointijaoston on aloittaa toimintansa 1.1.2024. Jaoston tehtäviin tulee vapaa-aikapalveluita koskevat päätökset. Vapaa-aikapalvelut tukee seuroja, yhdistyksiä ja yksittäisiä toimijoita jakamalla kohde- ja toiminta-avustuksia. Jäähalliyhtiölle on varattu 180 000 euroa, joka sisältää vuonna 2024 maksettavan ylimääräisen 100 000 euron määrärahan jäähalliyhtiön taloustilanteen vakauttamiseksi ja toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi.

Kulttuuripalvelut toteuttaa uutta kulttuurisuunnitelmaa. Tavoitteena on kasvattaa ja monipuolistaa toimintaa muun muassa Myllykolussa.

Nuorisopalveluiden Kaikkien koulu -hanke jatkuu Yhteiskoululla vuoden 2024 kevääseen saakka. Nuorisopalvelujen kenttätoiminnassa yhteistyökumppaneita ovat muun muassa etsivä nuorisotyö, starttivalmennus, Yhteiskoulun oppilaskunta, Hämeenkyrön seurakunta, peruskoulut ja toisen asteen oppilaitokset. Nuorisopalvelut vastaa Nuorisovaltuuston toiminnasta.

Kaikenikäisiä kuntalaisia aktivoidaan osallistumaan ja vaikuttamaan palveluiden sisältöön vuosittain järjestettävillä kyselyillä ja muilla osallistamismenetelmillä. Lisäksi nuoria osallistetaan verkostotyöskentelyyn (hyvinvointiryhmä, perhekeskustyöryhmä).

Kirjastopalveluissa on tarkoitus 2024 vuoden aikana selvittää itsepalvelukirjaston kustannukset ja aikataulut. Kirjaston tapahtumien tuottaminen on keskiössä myös tulevana vuonna ja tarkoituksena on järjestää erilaisia tapahtumia yhteistyössä kulttuuripalveluiden ja muiden verkostojen kanssa.

Liikuntapalvelut tekevät monipuolista yhteistyötä urheiluseurojen ja kolmannen sektorin palveluiden tuottajien kanssa. Liikuntapalveluiden elintapaohjauksen palvelupolkua organisoidaan uudelleen ja asiakasvirran taso pyritään saamaan syksyn 2022 tasolle. Elinympäristöpalveluiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä liikunta-alueiden suunnittelu- ja rakennusvaiheissa. Liikuntapaikkarakentamisen hankkeita on tarkoitus jatkaa 2024 vuoden aikana. Liikuntapalvelujen uusi vakanssi on toinen liikunnanohjaajaa, joka keskittyy lasten ja nuorten liikunnanohjaukseen.

Hyvinvointikoordinaattorin kustannuspaikka on siirretty toimisto- ja hallintopalveluihin.

Hankkeet:

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoitusosuus, euroa	Käyttöaika
Kotiseutumuseon kokoelman digitointihanke	Museovirasto enintään 80 % kustannuksista	7 500	20 % kokonais-kustannuksista	31.12.2024
Kaikkien koulu	Aluehallintovirasto	35 000	10 % kokonais-kustannuksista	31.12.2024
Operaatio Pirkanmaa	Osallistuvat Pirkanmaan kunnat		8 000	31.12.2024

Palvelujen ostot

- Laajan oppimäärän mukainen musiikin taiteen perusopetus ostetaan Pirkanmaan musiikkiopistolta
- Kansalaisopistopalvelut hankitaan Sastamalan koulutuskuntayhtymä Saskyltä
- Erilaisia esiintyjä- ja tapahtumapalveluja
- Latujen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoa

Määrärahavaroja ja muutostietoja

- Nuorisovaltuuston omaan toimintaan on varattu nuorisopalvelujen määrärahasta 7 000 euroa (2024 lisäys 4 000 euroa)
- Liikkuvan nuorisotyön auto Klaara jatkaa toimintaa uudella leasing-autolla kesäisin. Toiminnan järjestää nuorisopalvelut yhteistyössä nuorisotyöryhmän kanssa
- Kirjaston PIKI -kimpan kanssa jatketaan yhteistyötä (mm. kirjastojärjestelmä, verkkokirjasto, e-aineistot). Hämeenkyrön maksuosuus ja tilastoitu käyttö perustuu kunnan asukaslukuun. Valtakunnallisen e-kirjastohankkeeseen on varattu Hämeenkyrön maksuosuus 7 000 euroa
- Kirjastopalveluille palautetaan aineistomäärärahaan 10 000 euroa (tämä summa oli karistettu vuodeksi 2023)
- Järvenkylän uimarannalle palkataan kesäkaudeksi uimavalvojat ja uimakoulun henkilöstö
- Kulttuuripalvelujen tapahtumien järjestämiseen on varattu lisää määrärahaa 10 000 euroa
- Liikuntapalveluille on varattu traktorin leasingrahoitukseen 15 000 euroa
- Uusi liikunnanohjaajan vakanssi

Elinympäristöpalvelut

Palvelujohtaja Ritva Asula-Myllänen
Lautakunnat elinympäristölautakunta ja lupajaosto

Sopeutusohjelma

	2024 alkuperäinen	2024 talousarviossa	
Tontit			
Tonttikauppa - vaikutus toimintakatteeseen	340 000	250 000	Mahdollisuus toteutua, jos kerrostalo- ja rivitalotonttien sekä yritystonttien myynti lähtee hyvin käyntiin. Omakotitonttien myyntiin panostetaan entisestään. Kunta on myös kartoittanut peltoja, joita laitetaan myyntiin. TA 2024 todetaan, että rakentamissuhdanteiden vuoksi ei toteudu kokonaisuudessa
Ateria- ja puhtauspalvelut			
Ateria- ja puhtauspalveluissa ei täytetä vapautuvia vakansseja.	30 000	30 000	Vapautuvia vakansseja ei voi olla kaikkia täyttämättä, jottei toiminta vaarannu.
Tilapalvelut			
Henkilöstövaikutus	30 000	30 000	Toteutuu
Lupapalvelut			
Lupapalveluiden taksat tarkistetaan	7 000	0	Toteutuu, mikäli vuonna 2024 rakentaminen pysyy vuoden 2023 tasolla. TA 2024 todetaan, että rakentamissuhdanteiden vuoksi ei toteudu
Katuvalaistus			
Uusitaan valaistusta led-valoilla toimivaksi. Valojen säätö tulee mahdolliseksi.	10 000	5 000	Uusitaan valaistusta led-valoilla toimivaksi. Valojen säätö tulee mahdolliseksi.
	417 000	315 000	

Elinympäristöpalvelut (ilman vesihuoltolaitosta)

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	11 617 800	10 354 600	9 977 700
Tulot	10 421 000	12 149 500	10 772 900
Netto	1 196 800	+1 794 900	+795 200

Tilinpäätöksen 2022 luvut eivät ole vertailukelpoiset 2023 alusta tapahtuneen hyvinvointi-alueuudistuksen vuoksi.

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

ELINYMPÄRISTÖPALVELUT JA VESIHUOLTOLAITOS

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Uudistamme maapolitiikka ja tarjoamme vaihtoehtoja monipuoliselle asuntotuotannolle houkuttelevassa ja siistissä kuntaympäristössä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Huolehdimme sopivasta asumisväljyydestä ja hyvästä luontoyhteydestä sekä täydennämme taajamarakennetta.	Tavoitetaso: 1.uudistetaan maapoliittinen ohjelma 2.uudistetaan rakennusjärjestys 3. Lisäämme asunto- ja tonttitarjontaa asumiselle ja yrittämiselle. Mittarit: maapoliittinen ohjelma ja rakennusjärjestys hyväksytty valtuustossa, valmistuneet kaavat	Kaavoituspäällikkö, toimistopäällikkö

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Kehitämme toimivaa ja turvallista liikkumisen ympäristöä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Parannamme kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja olosuhteita.	Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma hyväksytään valtuustossa	Elinympäristöjohtaja ja yhdyskuntatekniikan päällikkö

Strateginen päämäärä: Toimiva ympäristö elämiselle

Avaintavoite: Monimuotoisen yrittäjyyden toimintaedellytysten tukeminen yrittämisen eri vaiheissa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuhenkilö
Parannamme kunnan houkuttelevuutta, näkyvyyttä ja tunnettavuutta.	Kunnan markkinointisuunnitelma hyväksytään valtuustossa.	Elinkeinojohtaja ja elinympäristöjohtaja
Panostamme ketteriin ratkaisuihin yritys- ja työllisyyspalveluissa luoden positiivista ja kasvuhakuista elinkeinoilmapiiriä.	Kunnan elinkeino-ohjelma hyväksytään valtuustossa.	Elinkeinojohtaja

Strateginen päämäärä: Kestävyys- ja talousvastuun tiedostava kunta

Avaintavoite: Ilmasto-ohjelman toteuttaminen vahvistaa Hämeenkyrön asemaa veto- ja pitovoimaisena Pirkanmaan vihreänä helmenä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuhenkilö
Tuemme kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.	Päivitetty ilmastosuunnitelma hyväksytään valtuustossa.	Elinympäristöjohtaja

Hallinto- ja toimistopalvelut

toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	434 800	465 200	445 700
Tulot	363 600	368 600	6 000
Netto	71 200	97 600	439 700

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa:

- toimisto- ja asiantuntijapalvelut elinympäristöpalveluille ja vesihuoltolaitokselle
- elinympäristölautakunnan ja lupajaostoon sihteerin tehtävät, asioiden valmistelu ja toimeenpanon tuki
- elinympäristölautakunnan ja lupajaoston esittelijän tehtävät
- paikkatieto- ja palvelualueen digitaalisten palvelujen koordinointi
- asiakaspalvelu kuntalaisille
- Asiointipisteen palvelut

Määrärahasuunnitelmaa ja muutostietoja

Määrärahat on varattu toimistosihteerien (3), asiointipisteen palvelusihteerin, toimistoapulaisen, toimistopäällikön ja elinympäristöjohtajan palkkaukseen sekä elinympäristölautakunnan ja lupajaoston kuluihin.

Vuonna 2024 hallinto- ja toimistopalveluiden kustannuksia ei enää jyvitetä muille vastuualueille.

Määrärahasuunnitelmaa

- Hinkuraha 10 000 euroa
- Varautuminen 1.1.2024 voimaantulevaan palkitsemisohjeeseen, e-passi sekä työnajanseuranta ohjelman osuus 10 600 euroa

Tilapalvelut

tilapalvelupäällikkö Harri Jääskeläinen

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	4 241 700	4 190 600	3 547 600
Tulot	6 709 100	8 800 800	8 138 300
Netto	+2 467 500	+ 4 610 200	+4 590 700

Tilapalvelujen vastuualueelle kuuluvat kunnan rakennuskantaomaisuuden hallinta, rakennusten elinkaaren aikaisesta suunnittelusta, toteutuksesta, kunnossapidosta ja purkamisesta vastaaminen sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoito. Tilapalvelut vastaa kunnan palvelurakennusten vuokraustoiminnasta sekä vuokratilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa.

Määrärahasuunnitelmaa ja muutostietoja

- Varautuminen hallintotalon väistötiloihin 120 000 euroa

Ateria- ja puhtauspalvelut

ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Erja Tomminen

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	2 542 100	1 956 700	1 916 300
Tulot	2 407 200	1 985 800	1 853 400
Netto	134 900	+29 200	62 900

Ateriapalvelut tuottaa ravitsemussuositusten mukaista, laadukasta ja kustannustehokkaasti tuotettua ruokapalvelua kunnan muille yksiköille. Monitoimikeskus Sillan keskuskeittiö toimii valmistuskeittiönä ja muut keittiöt (Heinijärven koulu/pk, Sasin pk, Mahnalan Ympäristökoulu, Kyröskosken koulu, Yhteiskoulu/lukio) palvelukeittiöinä.

Puhtauspalvelut tuottaa kunnan palvelurakennusten siivouksen, lukuun ottamatta Monitoimikeskus Sillan tiloja. Osa palvelusta tuotetaan kunnan omana työnä ja osa ostopalveluna. Kunnan omana työnä siivotaan Yhteiskoulu ja F. E. Sillanpään lukio, Kyröskosken koulu, Mahnalan Ympäristökoulu sekä Heinijärven ja Sasin päiväkodit. Ostopalvelukohteita ovat Heinijärven koulu, Mahnalan Ympäristökoulun vanha puoli, liikuntahalli Koskensyke sekä nuorisotalo. Lisäksi ostopalveluna siivotaan muutamia pieniä siivouskohteita.

Kustannusten nousu sekä sijaishenkilöstön saatavuus aiheuttavat haasteita sekä ateria- että puhtauspalveluissa. Tavoitteena on ylläpitää sisäisille asiakkaillemme hyvällä puhtaustasolla ylläpidetyt tilat työskennellä sekä tarjota laadukasta ravitsemussuositusten mukaista ateriapalvelua kustannustasosta huolimatta. Lisäksi paikallisten elintarviketuottajien kanssa on tarkoitus jatkaa hyvää yhteistyötä elintarvikkeiden pienhankintojen osalta mm. lähiruokapäivien merkeissä. Myös hävikin vähentäminen sekä hyödyntäminen kulkee tärkeänä teemanä ateriapalveluiden palvelualueella myös vuonna 2024.

Yhdyskuntatekniikka

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 350 700	1 243 700	1 295 000
Tulot	402 500	377 000	374 100
Netto	948 200	866 700	920 900

Yhdyskuntatekniikan vastuualue huolehtii kunnan rakennetusta ympäristöstä, sen suunnittelusta, kehittämisestä ja kunnossapidosta sekä infrahankkeiden toteuttamisesta. Vastuualue pitää kunnossa kaavakadut ja sopimuksiin perustuen yksityisteitä, edistää liikennetur-

vallisuutta, avustaa yksityisteitä määrärahojen puitteissa, ylläpitää kunnan varastoa ja konekeskusta, hoitaa puistot, leikkipaikat, katujen viheralueet, vesireitit ja venepaikat, matonpesupaikat ja torin. Elinympäristölautakunta päättää yksityistieavustukset. Vastuualue hoitaa myös ajoneuvojen siirtämisestä aiheutuvat tehtävät. Vastuualueeseen sisältyy myös metsät ja pellot.

Määrärahavaroja

- yksityistieavustuksiin 37 000 euroa
- katualueiden haltuunottoon 15 000 euroa

Ympäristöpalvelut

elinympäristöjohtaja Ritva Asula-Myllynen ja toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson
elinympäristöjohtaja toimii kaavoituksen esimiehenä
toimistopäällikkö toimii maankäytön, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan esimiehenä.

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 086 200	987 300	1 000 100
Tulot	185 800	389 400	169 300
Netto	900 400	597 900	830 800

Ympäristöpalvelujen vastuualueelle kuuluvat:

- kaavoitus
- maankäyttö
- ympäristönsuojelu
- rakennusvalvonta
- ympäristöterveydenhuolto

Kaavoitus vastaa kunnan alueiden kehittämisestä yleis- ja asemakaavoituksella. Kaavoitus jalostaa kunnan raakamaata myytäväksi tonteiksi sekä tukee eri toimintojen, kuten asumisen ja työpaikkojen sijoittumista kuntaan.

Maankäyttö tekee kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, vastaa kunnan maa-aines- ja mitauspalveluista sekä suorittaa maa-aineslain mukaisia tehtäviä.

Ympäristönsuojelu vastaa erityislainsäädännön mukaisista viranomaistehtävistä ja ratkaisee, myöntää ja valvoo ympäristölupia sekä lievittää ja ennaltaehkäisee osaltaan kunnan ympäristöhaasteita. Kunnalla on sopimus Ympäristöterveys Pirtevan kanssa siitä, että se huolehtii kunnan alueella ympäristöterveyden viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta

sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta. Ympäristöterveydenhuollon maksuosuus (Pirteva) 275 000 euroa.

Rakennusvalvonta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista viranomaistehtävistä, valvoo ja luvittaa rakentamista sekä huolehtii kuntakuvasta ja -ympäristöstä.

Määrärahasuorauksia

- Facta ohjelman muutokset 15 000 euroa

KAAVOITUSOHJELMA 2024-2026

Kaavoituksen työohjelma ja tavoitteellinen aikataulu

24.10.2023

YLEISKAAVAT (OYK)	v	u	o	d	e	n	2	0	2	4	2024 menot	2024 tulot	2025 menot	2025 tulot	2026 menot	2026 tulot
1. Keskustan OYK																
Selvitysten täydentäminen: Kaupallinen- ja liikenne- selvitys, Kytkeytyvät Virkistysalueet (Satamat- rannat-puistot)											12 000					
OAS /Kilpailutus																
Luonnosvaihe													30 000		EHDOTUS 30 000	
2. Konikallion tuulivoimapuiston OYK																
Ehdotus- YVA												6 000				
Hyväksyminen																
3. Pentinmaa - Pinsiö OYK																
Vireilletulo 2025 OAS													10 000			
Selvitykset 2025-26													15 000			
Valmisteluvaihe/luonnos															25 000	
Ehdotus- Valmis 2027-28																
4. Strategisen yleiskaavan päivitystyö																
Vireilletulo/OAS													8 000			
Rakennemallit/luonnos													30 000			
Ehdotus 2026															20 000	
Sasi-Mahnala-Laitila- Metsäkulma OYK/Valmis	V	A	L	M	I	S										

KAAVOITUSOHJELMA 2024-2026

Kaavoituksen työohjelma ja tavoitteellinen aikataulu

24.10.2023

ASEMAKAAVAT JA - MUUTOKSET (ASK JA ASKM)	v	u	o	d	e	n	2	0	2	4	2024 menot	2024 tulot	2025 menot	2025 tulot	2026 menot	2026 tulot
1. Hollitien alueen askm Keskustan kehittäminen																
Alueanalyysit/Viitesuunnitelma/ Kaavaluonnos											15 000					
											20 000					
Ehdotusvaihe													15 000			
2. Tippavaaran yritys- alueen askm ja laajennus																
Ehdotusvaihe/Hyväksyminen(Nosto Consulting)											8 000					
3. Laivarannan askm virkistysalue kehittäminen																
OAS, Selvitykset (Luonto/Rak.)											9 000					
Luonnos- Ehdotus													16 000			
4. Yli-Niskalan askm																
Luonnos/Mallintaminen																
Ehdotusvaihe-hyväksyminen											10 000		9 000			
5. Uudet pientaloalueet Heiskanmetsä													18 000		20 000	
6. Kehitettävät AK/AR - Saavutettavuushelmet													20 000		20 000	
7. Kirkonseudun korttelit 65,66,68, (Varikko) askm													5 000		15 000	
8. Asemakaava muutokset (pienet kohteet/vähäiset)											10 000				10 000	

Elinkeinopalvelut

elinkeinojohtaja Marko Kosonen

Euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 962 300	1 511 000	1 773 000
Tulot	352 800	228 800	231 800
Netto	1 609 500	1 282 300	1 541 200

Vastuualue pitää sisällään yritys- ja työllisyyspalveluiden osavastuualueet.

Yrityspalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä hämeenkyröläisen yritystoiminnan vahvistamiseen sekä elinkeinorakenteen monipuolistumiseen. Yrityspalvelut ylläpitävät jatkuvaa yhteistyötä yritysten kanssa yritysvierailuin. Palvelut auttavat sekä pidempään toimineita että taipaleensa alussa olevia yrityksiä yritystoiminnan aloittamisessa sekä kehittämisessä. Lisäksi palvelut vastaavat yritystonttien markkinoinnista ja myynnistä sekä osaltaan matkailun kehittämisestä.

Vuonna 2024 yrityspalvelut keskittyy tulevan elinkeino-ohjelman ja markkinointisuunnitelman toteuttamiseen sekä Hanhijärven ja Tippavaaran yritystonttien markkinointiin.

Työllisyyspalvelut ovat mukana Pirkanmaan laajuisessa kuntakokeilussa (pl. Kuhmoinen). Työllisyyspalvelut vastaavat osan työttömien työhakija-asiakkaiden kuntakokeilun mukaisista palveluista ja viranomaispäätöksenteosta. Työllisyyspalveluihin kuuluu myös nuorten starttipaja, etsivä nuorisotyö ja kierrätyskeskus.

- Työllisyyspalvelut valmistautuvat vuoden 2025 alusta tapahtuvaan järjestämisvastuun siirtoon TE-palveluista kunnille. Vuoden 2025 alusta kunnat vastaavat kaikkien työnhakija-asiakkaiden palveluista, työnantajapalveluista, alkavan yrittäjän palveluista sekä vieraskielisten työnhakija-asiakkaiden palveluista. Kotouttamisen kokonaisuudistus vahvistaa kunnan roolia myös työvoiman ulkopuolisten maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Määrärahavaraukset

- Markkinointimääräraha 20 000 euroa

Vesihuoltolaitos

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Menot	1 641 200	1 550 100	1 437 200
Tulot	2 351 200	2 259 100	2 418 000
Netto	+710 000	+709 000	+980 800

Vesihuolto vastaa veden hankinnasta eli veden johtamisesta, käsittelystä ja toimittamisesta talousvetenä käytettäväksi sekä viemäröinnistä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista sopimusten mukaisesti.

Vesihuollon piirissä on n. 3 214 kulutuspistettä, joista 41 on vesiyhtymiä, 3 viemäriyhtymää ja 1 vesi- ja viemäriyhtymä. Kunnan jätevedenpuhdistamolla käsitellään myös Viljakkalan alueen jätevedet. Miharin vedenottamon omistavat Nokian kaupunki 60 % ja Hämeenkyrön kunta 40 %. Miharista pumpatun lisäksi vettä ostetaan Kyröskosken Vesihuolto Oy:ltä ja Hämeenkyrön Vesi Oy:ltä. Yhdyskuntatekniikan päällikkö toimii 06/2023-06/2024 Hämeenkyrön Vesi Oy:n toimitusjohtajana.

Vesihuoltolaitos toteuttaa vesihuollon rakennushankkeet.

Määrärahavaroja:

- mikäli Hanhijärveltä saadaan myydyksi tontteja niin se nostaisi liittymismaksutulojen osuutta huomattavasti nyt arvioidusta.
- sähkön osuus menoista on arvioitu n. 9 % pienemmäksi kuin käyttösuunnitelmassa 2023 johtuen energian ostohinnan muutoksesta ja jätevedenpuhdistamon lämmöntalteenoton valmistumisesta syksyllä 2024. Jätevedenpuhdistamon lämmöntalteenoton arvioidaan pienentävän laitoksen lämmityksen sähköenergiankulutusta merkittävästi, n. 70 % eli noin 187 MWh vuodessa ja koko laitoksen sähköenergiankulutusta n. 19 %. Laitoksen hiilidioksidipäästöt laskevat saneerauksen jälkeen arvioiduna 16 tCO₂/a.

Valtuuston hyväksymään omistajapolitiikkaan sisältyy määräys, että vesihuoltolaitoksen peruspääoman korko hyväksytään vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuodelle 2024 peruspääoman korko on 0,5 %. Vesilain mukaan vesihuoltolaitoksen on katettava menonsa maksutuloilla ja vuonna 2024 on ennakoitavissa maksujen tarkistus.

Investoinnit

Investointiosan laadinnan pohjana on ollut taloussuunnitelman 2023 investointiosa. Suunnitelmaa on korjattu muuttuneilla tiedoilla ja siihen on lisätty uusia hankkeita. Investointiosa on tehty kolmelle vuodelle, lisäksi joitakin hankkeita on siirretty toteutettavaksi myöhemmin ottamatta tässä kantaa toteutusvuoteen.

Investointiosan lukuohje

- siniset tekstit ovat lisätietoa
- kunkin kohdan alussa on sinisellä tekstillä tieto siitä, miten hanke/kohde oli aiemmassa talousarviossa

Määrärahat ovat sitovia hankkeittain vuoden 2024 osalta. Lautakunnat päättävät määrärahojen käytöstä eri kohteisiin esim. elinympäristölautakunta päättää jakaa tiestön määrärahan. Nämä lautakunnan käyttösuunnitelmassa päätettävät yksittäiset kohteet ovat sinisellä merkityjä lisätietoja.

Käytettävissä on vain talousarviovuodelle osoitetut määrärahat. Suunnitelmavuodet ovat ohjeellista varautumista.

Maa- ja vesialueet, kiinteistöt						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta	TA 2023	150 000	150 000	150 000	150 000	Hallitus tekee aina erillisen päätöksen maan-hankinnasta. Kunnan maapolitiikka määrittelee ostojen kohdentamisen.
	TA 2024	150 000				
	TA 2025	150 000				
Kiinteistöjen myynti	TA 2023	-250 000	-200 000	-200 000	-200 000	Hanhijärven yritystonttimyynti alkaa. Omakoti-tontteja myydään 10 kpl.
	TA 2024	-200 000				
	TA 2025	-100 000				
Menot			150 000	150 000	150 000	
Tulot			-200 000	-200 000	-200 000	
Yhteensä			-50 000	-50 000	-50 000	

Osakkeet ja osuudet						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Lisäpanostus konserniyhtiöihin	TA 2023	100 000	300 000	200 000	100 000	Konserniyhtiöiden lisärahoitustarpeen ratkaisu, pääomasijoitus jäähalliyhtiöön 2024. Tarkka päätös tehdään vuoden alussa.
	TA 2024	-				
	TA 2025	200 000				
Saskyn peruspääoman korotus	TA 2023	600 000	300 000			Kunnan osuus Osaran maaseutuopetusyksikön investointeihin. Kunnan 50 % osuus Osaran investoinneista tulee 2024 loppuun suoritetuksi (yhteensä 1,8 me vuosina 2021-2024).
	TA 2024	-				
	TA 2025	-				
Yhteensä			600 000	200 000	100 000	

Rakennukset						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Kyröskosken urheilukeskuksen kokonaisuus	TA 2023 TA 2024 TA 2025	290 000 1 000 000 80 000	1 150 000	80 000		Valtuusto hyväksyy huoltorakennuksen rakentamisurakan käynnistämisen 2023. Pihan asfaltointi 80 000 euroa v. 2025, kun huoltorakennus on valmis.
Liikunnallinen liikennepuisto		<i>ei vielä suunnitelmakaudella</i>				Ei kustannusarviota. Ei vielä suunnitelmakaudella.
Elinympäristöjohtajan päätöksellä toteutettavat pienet hankkeet			50 000	50 000	50 000	
Hämeenkyrötalo	TA 2023 TA 2024 TA 2025	100 000 2 000 000 3 500 000	150 000	1 000 000	2 500 000	v. 2023 hankesuunnitelman päivittämistä, vuonna 2024 hanke jatkuu (mm. tilaohjelma, vaihtoehtoiset toteutustavat, tontinkäyttö ja Hollitien alueen viitesuunnitelma kytketään toisiinsa ja valmistellaan ehdotus 2025 toimenpiteiksi). Vuoden 2024 määräraha on suunnitelmääräraha.
Kurjenmäkikodin ilmastointi	TA 2023 TA 2024 TA 2025	- 300 000 -		300 000		Suunnittelu tehty 2022. Vuonna 2024 laitetaan olemassa oleva talotekniikka kuntoon. Investointi vaikuttaa vuokratuloon.
Myllykolun teatterialueen uudistaminen						Elinympäristölautakunta poisti hankkeen investointiesityksestä. Sivistyslautakunta esitti: 2024 20 000 euroa, 2025 50 000 euroa ja 2025 50 000 euroa. Suunnitelma 2024, uudistuskohteet: ala-alue (näyttämö, katsomo) ja yläalue (parkkipaikka, tarjoilualue). Kiinteä katos poistaisi pysäytys- ja purkukulut käyttötaloudesta.

...Rakennukset jatkuu						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Monitoimikeskus Sillan hankkeet				15 000	390 000	
<i>Sillan keittiö pakastin ja dieettikylmiö, ltk</i>	<i>TA 2023</i>	<i>-</i>		<i>15 000</i>		<i>Pakastimen koneikon uusiminen. Siirto vuodelle 2025</i>
	<i>TA 2024</i>	<i>15 000</i>				
	<i>TA 2025</i>	<i>-</i>				
<i>Sillan päiväkodin jäähdytys, ltk</i>	<i>TA 2023</i>	<i>-</i>				<i>Uusi hanke. Ei sisälly PTS-suunnitelmaan. Ei sisälly suunnitelmavuosille.</i>
	<i>TA 2024</i>	<i>120 000</i>				
	<i>TA 2025</i>	<i>-</i>				
<i>Sillan keittiön laitteet, ltk</i>					390 000	<i>Uusi hanke. PTS:n mukainen. Yhteistyöryhmä käsittelee 20.9.2023.</i>
Sillan pihan kokonaisuus			140 500	50 000		
<i>Monitoimikeskus Sillan piha, päiväkotiki, ltk</i>	<i>TA 2023</i>	<i>-</i>	<i>50 000</i>	<i>50 000</i>		<i>Suunnitelma on tehty. Toteutetaan osa valmiista suunnitelmasta. Jatko sovitaan palvelualueyhteistyössä.</i>
	<i>TA 2024</i>	<i>50 000</i>				
	<i>TA 2025</i>	<i>-</i>				
<i>Sillan pihan leikkivälineiden uusinta, ltk</i>			10 500			<i>Uusi hanke. Olemassa olevien korjaamista, turvallisuushavaintojen perusteella.</i>
<i>Monitoimikeskus Silta jätekatossuunnittelu ja toteutus, ltk</i>			80 000			<i>Uusi hanke. Johtuu suurista jätemääristä, jätelain muutoksesta ja paloturvallisuudesta.</i>
<i>Monitoimikeskus Silta sähköautojen latauspisteet PTS, ltk</i>						<i>Uusi hanke. Latauspisteet etu- ja takapihalle henkilökunnalle ja asiakkaille. Oli 100 000 euroa. Ei sisälly suunnitelmavuosille.</i>

...Rakennukset jatkuu						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Koulurakennusten kokonaisuus			440 000	615 000	650 000	
<i>Yhteiskoulun akustiikka suunnittelu 2024 ja toteutus vuonna 2025, ltk</i>			<i>20 000</i>	<i>100 000</i>		<i>Uusi hanke. Työturvallisuus, meluhaittojen vähentäminen</i>
<i>Yhteiskoulun kuulutusjärjestelmän suunnittelu 2023 ja toteutus 2024, ltk</i>	<i>TA 2023 TA 2024 TA 2025</i>	<i>10 000 50 000 -</i>	<i>50 000</i>			<i>Käytännössä uuden asentaminen. Vanha ei enää käyttökelpoinen.</i>
<i>Yhteiskoulun ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmän kuntoselvitys ja korjaus sekä säätäminen, suunnittelu ja toteutus vuoden 2024 aikana, ltk</i>			<i>75 000</i>	<i>150 000</i>	<i>150 000</i>	<i>Uusi hanke. Vuoden 2024 määräraha on suunnittelumääräraha.</i>
<i>Kyröskosken koulun ilmastoinnin korjaus, ltk</i>	<i>TA 2023 TA 2024 TA 2025</i>	<i>40 000 150 000 100 000</i>	<i>150 000</i>	<i>100 000</i>		<i>Laitteisto on epäkunnossa ja vanhentunut. Kyseessä putkiston vaihtoa. Suunnittelu tehty vuonna 2023. Kilpailutus keväällä 2024. Toteutus 2024-2025.</i>
<i>Kyröskosken koulu piharakennus, ltk</i>			<i>25 000</i>			<i>Uusi hanke. Kevytrakenteinen rakennus. Säilytystila A. lasten välituntitarvikkeille B. huoltovälineille. Käyttäjien toive.</i>
<i>Heinijärven koulun peruskorjauksen, kuntoarvio 2024, suunnittelu vuonna 2025 ja toteutus 2026, ltk</i>				<i>50 000</i>	<i>500 000</i>	<i>Uusi hanke. Kuntoarvion pohjalta arvioidaan vuoden 2026 toteutuskustannukset. Kuntoarvio käyttötalouteen.</i>
<i>Heinijärven koulun pihan suunnitelma ja sadevesien ohjaus suunnitelma ja toteutus, ltk</i>	<i>TA 2023 TA 2024 TA 2025</i>	<i>10 000 165 000 -</i>	<i>80 000</i>	<i>85 000</i>		<i>Liittyy turvallisuuteen ja logistiikkaan. Suunnitelmat tehty vuonna 2023.</i>
<i>Heinijärven vanha puukoulu julkisivuremontti, ltk</i>				<i>50 000</i>		<i>Uusi hanke.</i>

...Rakennukset jatkuu						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
<i>Mahnalan koulun piharakennus ltk</i>			30 000			<i>Uusi hanke. Koulun remontoinnin yhteydessä tehdyt valmiudet (sähkö ja vesi), mutta jätetty toteuttamatta.</i>
<i>Sasin päiväkodin pihan (jättöliikenteen) suunnitelma ja toteutus, ltk</i>	<i>TA 2023</i>	<i>10 000</i>	<i>90 000</i>			<i>Kokonaislogistiikka (tavarat, henkilöt, lumet) ja turvallisuus taustalla. Suunnittelu tehty vuonna 2023.</i>
	<i>TA 2024</i>	<i>90 000</i>				
	<i>TA 2025</i>	<i>-</i>				
Muut rakennukset			55 000			
<i>Kivimäentie 12 päivätoimintakeskus kattoremontti suunnitelma ja toteutus. Bänditilan WC, ltk</i>			<i>55 000</i>			<i>Uusi hanke. Bänditilan WC:n rakentaminen 20 000 euroa</i>
<i>Sasin laavu, ltk</i>						<i>Laavu Sasin päiväkodin ja kuntalaisten käyttöön. Sijainti vielä ratkaisematta sekä toteutus.</i>
Menot			2 065 500	2 030 000	3 590 000	
Tulot			0	0	0	
Yhteensä			2 065 500	2 030 000	3 590 000	

Liikenneväylät						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Tiestöhankkeet			300 000	385 000	400 000	
<i>Taajamien asfaltoinnin saaneeraus, ltk</i>			<i>150 000</i>	<i>200 000</i>	<i>250 000</i>	
<i>Katuvalojen saneeraus, ltk</i>			<i>50 000</i>	<i>100 000</i>	<i>150 000</i>	
<i>Kerttulankujan päällystys 2025, ltk</i>				<i>85 000</i>		
<i>Eteläranta/Toivoilanranta 2024, ltk</i>			<i>50 000</i>			
<i>Liikennemerkkien uusiminen, ltk</i>			<i>50 000</i>			<i>Merkit ja asennustyö/lakisääteinen hanke</i>
Asemakaavakadut ja -alueet			430 000	300 000	300 000	
<i>Sasin asemakaava-alueen kadut, ltk</i>	<i>TA 2023</i>	<i>20 000</i>	<i>120 000</i>			<i>Suunnittelu vuonna 2023 (kaava valmistunee ke-sällä 2023), toteutus 2024. Neidonniityn pienta-loalue.</i>
	<i>TA 2024</i>	<i>120 000</i>				
	<i>TA 2025</i>	<i>-</i>				
<i>Seuloontien jatko, ltk</i>			<i>150 000</i>			
<i>Hollitien alue, ltk</i>						
<i>Kauppakaari, ltk</i>			<i>160 000</i>			
Miharinlammintie-Sasintie jalan-kulku ja pyöräilytie				1 000 000		Uusi hanke. Yhteistyössä ELYn kanssa, kustan-nusarvio 2 milj. euroa, kunnan osuus 50 %. ELYn osallistuminen toteutumisen vaatimuksena.
Yhteensä			<i>730 000</i>	<i>1 685 000</i>	<i>700 000</i>	

Vesihuolto						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet, menot			830 000	300 000	400 000	Näillä määrärahoilla toteutetaan myös jäähallin piha-alueen kunnallistekniikan korjaaminen.
<i>Jätevesipuhdistamon lämmön talteenotto, ltk</i>			<i>460 000</i>			<i>Avustuspäätös saatu valtiolta kokonaishinnasta 190 000 euroa. Hanke yhteensä 460 000 euroa. Kunnan kustannukseksi jää 270 000 euroa.</i>
<i>Viemäriverkoston - ja laitteiston saneeraus, ltk</i>				<i>150 000</i>	<i>250 000</i>	<i>Esim. Koulukatu ja Kyröskoski</i>
<i>Vesijohtoverkoston- ja laitteiston saneeraus, ltk</i>				<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>Sulkujen vaihto sekä osuuskuntien mittarikaivojen uusiminen</i>
<i>Etäluettavat vesimittarit, ltk</i>				<i>50 000</i>	<i>50 000</i>	
<i>Kauppakaaren vesihuollon suunnittelu ja toteutus, ltk</i>						<i>Mikäli on tarve toteuttaa, osoitetaan määräraha investointien käyttösuunnitelmassa.</i>
<i>Seuloontie, ltk</i>			<i>300 000</i>			<i>Suunnittelu 2023 ja toteutus 2024.</i>
<i>Sasin asemakaava-alueen vesihuolto, ltk</i>	<i>TA 2023</i>	<i>20 000</i>	<i>70 000</i>			<i>v. 2023 suunnittelu, toteutus 2024 Neidonniityn pientaloalue.</i>
	<i>TA 2024</i>	<i>120 000</i>				
	<i>TA 2025</i>	<i>-</i>				
Vesihuoltohankkeet, tulot			-190 000			Avustuspäätös saatu valtiolta kokonaishinnasta 190 000 euroa. Hanke yhteensä 460 000 euroa. Kunnan kustannukseksi jää 270 000 euroa.
Avustus jäteveden lämmön talteenottoon						
Menot			830 000	300 000	400 000	
Tulot			-190 000	0	0	
Netto			640 000	300 000	400 000	

Puistot ja muut yleiset alueet						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Pappilanmetsän kuntorata	TA 2023	75 000	45 000			Kuntoradan perusparannus ja frisbeegolfradan laajennus
	TA 2024	35 000				
	TA 2025	-				
Yleiset alueet			150 000	120 000	50 000	
<i>Uimapaikan /laivarannan suunnitelma ja toteutus, ltk</i>	TA 2023	50 000	50 000	50 000	50 000	<i>Korjataan Uskelanniemen, Kauhtuan ja Käpylän venepaikkoja ja rantoja. Toteutus päätetään suunnitelman valmistuttua.</i>
	TA 2024	50 000				
	TA 2025	-				
<i>Torin perusparannus, ltk</i>	TA 2023	150 000	100 000	70 000		<i>Selvitys valmistunut ja kustannusarviot perustuvat siihen (istutuksia, valaistusta, torialueen pinta, istuinryhmiä).</i>
	TA 2024	120 000				
	TA 2025	-				
Yhteensä			195 000	120 000	50 000	

Irtaimisto						
Hanke	TA 2023		2024	2025	2026	lisätiedot
Hallintopalvelut	TA 2023	50 000	30 000	30 000	30 000	Hallintopalveluiden ohjelmien ylläpito ja kehittäminen.
	TA 2024	80 000				
	TA 2025	30 000				
Sivistyspalvelut	TA 2023	100 000	45 000	50 000	50 000	Lukiolle paloturvalliset sohvakalusteet 11 000 euroa. Kyröskosken koulun luokkien kalustaminen jatkuu 35 000 euroa v. 2024
	TA 2024	50 000				
	TA 2025	50 000				
eVaka-ohjelmiston hankinta			38 000			Uusi hanke. Hankintakulut, käyttöönottolisenssit, käyttöönottoasennukset ja käyttöönotto-koulutus
Elinympäristöpalvelut			88 000			
<i>Pohjakartan päivitys Hämeenkyröväylän ja lähialueiden osalta, ltk</i>			40 000			<i>Uusi hanke. Työ kilpailutetaan vuonna 2024.</i>
<i>Tilapalvelut ruohonleikkuri, ltk</i>			18 000			<i>Uusi hanke. Kaksi päättäajettavaa ruohonleikkuria (neliveto)</i>
<i>Yhteiskoulun keittiön astianpesukone, ltk</i>			30 000			<i>Uusi hanke. Vanha elinkaarensa päässä.</i>
Tulevat hankkeet				30 000	30 000	
Yhteensä			201 000	110 000	110 000	

INVESTOINNIT YHTEENSÄ		2024	2025	2026
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt	<i>menot</i>	150 000	150 000	150 000
	<i>tulot</i>	-200 000	-200 000	-200 000
Osakkeet ja osuudet	<i>menot</i>	600 000	200 000	100 000
Rakennukset	<i>menot</i>	2 065 500	2 030 000	3 590 000
	<i>tulot</i>	0	0	0
Liikenneväylät	<i>menot</i>	730 000	1 685 000	700 000
Vesihuolto	<i>menot</i>	830 000	300 000	400 000
	<i>tulot</i>	-190 000	0	0
Puistot ja muut yleiset alueet	<i>menot</i>	195 000	120 000	50 000
Irtaimisto	<i>menot</i>	201 000	110 000	110 000
	<i>menot</i>	4 771 500	4 595 000	5 100 000
	<i>tulot</i>	-390 000	-200 000	-200 000
	<i>yhteensä</i>	4 381 500	4 395 000	4 900 000